ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 119 (20882)

2015-рэ илъэс

ШЭМБЭТ
БЭДЗЭОГЪУМ и 4

къыхэтиутыгъэхэр ыкІи нэмыкІ къэбархэр тисайт ижъугъотэщтых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо наградэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехьылІагъ

Наукэм ихэхъоныгъэ яІахьышхо зэрэхашІыхьэрэм, ІэпэІэсэныгъэ ин зиІэ ІофышІэхэр къызэрагъэхьазырхэрэм апае щытхъуцІэу **«Адыгэ Республикэм шІэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшху»** зыфиІорэр къыкІэлъыкІохэрэм афэгъэшъошэгъэнэу:

Соколова Аллэ Николай ыпхъум — искусствоведениемкІэ докторым, апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетыр» зыфиІорэм музыкэм итеориекІэ, итарихъкІэ икафедрэ ипрофессор;

Тыгъужъ Аминэт Рэмэзанэ ыпхъум — биологие шІэныгъэхэмкІэ докторым, апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетыр» зыфиІорэм ботаникэмкІэ икафедрэ ипрофессор;

Шумэфэ Мыхьамэт Мышъэост ыкъом — физикэ-математикэ шІэныгъэхэмкІэ докторым, апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетыр» зыфиІорэм математикэ анализымкІэ ыкІи методикэмкІэ икафедрэ ипащ.

Егъэджэн ыкІи научнэ Іофым иІахьышхо зэрэхишІыхьэрэм, ІэпэІэсэныгъэ ин зиІэ ІофышІэхэм ягъэхьазырын чанэу зэрэхэлажьэрэм апае щытхъуцІэу **«Адыгэ Республикэм иапшъэрэ еджапІэ изаслуженнэ ІофышІ»** зыфиІорэр **Къурмалый Заремэ Хьасамбый ыпхъум** — экономикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидатым, апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетыр» зыфиІорэм экономикэмкІэ икафедрэ ипащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм
и ЛІышъхьэу
ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 3,
2015-рэ илъэс
N 100

Адыгеим туризмэм зыщегъэушъомбгъугъэным фэгъэпсыгъэ инвестиционнэ проект инэу ыгъэхьазырыгъэхэм ащыщых «Джэнэт» ыкІи «Ворота Лагонаки II» зыфиІохэрэр. Федеральнэ Гупчэм зэнэкъокъоу зэхищагъэм къыщыхахыгъэхэм ахэр ахэфагъэх ыкІи туризмэм Урысыем зыщегъэушъомбгъугъэным фэгъэхьыгъэ федеральнэ программэм хагъэхьагъэх.

Проектхэм джыри осэ ин къафашІыгъ

Комплексэу «Джэнэт» зыфиІорэр ХъымыщкІэй пэмычыжьэу гектар 701-м ехъу ыубытэу щагъэпсыщт. Мы проектым хьакІэщхэр, санаториехэр, гъэпсэфыпІэ зэфэшъхьафхэр, шхапІэхэр къыдыхэлъытагъэх. Проектыр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэ зыхъукІэ, ІофшІэпІэ чІыпІэ 500 фэдиз къытыщт. Мы уахътэм ащ иинфраструктурэ республикэр дэлажьэ.

Туристическэ кластерэу «Ворота Лагонаки II» зыфиІорэр поселкэу Каменномостскэм дэжь зыщагъэпсырэр. 2014-рэ илъэсым мы проектыр Гупчэм щыпхырыкІыгъ ыкІи ащ ишІуагъэкІэ, федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм къахэхыгъэу сомэ миллион 437-м ехъумкІэ поселкэм гъэстыныпхъэ шхъуантІэмрэ псэу зэшъощтхэмрэ ращэлІэнхэу рагъэжьагъ.

АР-м туризмэмрэ курортхэмрэкІэ и Комитет къызэритыгъэмкІэ, мы инвестиционнэ проектитІум федеральнэ Гупчэм осэ ин къащыфашІыгъ ыкІи ащ фэдэ проектэу пхыращыщтхэм ахагъэхьагъэх. Урысыем туризмэм зыщегъэушъомбгъугъэным фэгъэпсыгъэ федеральнэ программэм къыдыхэлъытагъэу мы проектхэм япхырыщын пэІухьащт ахъщэр къызэратІупщыщтым фэгъэхьыгъэ унашъом Ростуризмэм ипащэ джырэблагъэ кІэтхагъ. Ащ ишІуагъэкІэ, гъэстыныпхъэ шхъуантІэм икъэкІуапІэхэм яшІын лъагъэкІотэщт. Федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм къахэхыгъэу ащ пстэумкІи сомэ миллион 850-рэ пэІуагъэхьан гухэлъ яІ. 2017-рэ илъэсым нэс инфраструктурэм игъэпсын аухын фаеу проектым къыдыхэлъытагъ. А уахътэм къыкІоцІ поселкэу Каменномостскэм ыкІи станицэу Дахъом къащегъэжьагъэу Гъозэрыплъэ нэсэу псымрэ гъэстыныпхъэ шхъуантІэмрэ якъэкІуапІэхэр щыкІагъэ ямыІэу ащагъэпсыщтых.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриІэу Іоф зэришІэрэм, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыным икъулыкъухэм яхэхъоныгъэ иІахьышхо зэрэхишІыхьэрэм ыкІи хэдзакІохэм яфедэхэм якъэухъумэн зэрэфэлажьэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу **«Закон. Пшъэрылъ. ЦІыфыгъ»** зыфиІорэр фагъэшъошагъ **Хьачмамыкъо Азэмат Щамсудинэ ыкъом,** муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Теуцожь районым» ипащэ.

Редактор шъхьаІэм игущыІ

Ныбджэгъухэр, зичэзыу гъэзет кІэтхэгъур тыухыгъэ, ау кІэухэу фэхъугъэм тигъэрэзагъэп. Щыгъуазэ шъузэрэхъугъэу, титираж къеІыхыгъ. Мафэ къэс къыдэкІырэ гъэзетым итираж миниплІым къехъущтыгъэмэ, джы ар минищырэ шъитІурэ шъэныкъорэм шІокІырэп. Шъыпкъэ, телепрограммэр зыхэтэу тхьамафэм зэ къыдэкІырэ гъэзетым итираж миниплІым къехъугъ, ау ащкІэ тиІофшІагъэмэ икъоу нэІуасэ уафэхъун плъэкІыщтэп.

Гъэзет кІэтхапкІэри Почтэм тэ тиІоф хэмылъэу гъэрекІо къыІэтыгъ, адыгабзэкІэ еджэшъухэрэми мафэ къэс къащэкІэ, гъэзетри гъэзетеджэм игъом ІэкІагъахьэрэп — а зэкІэри къыдгурэІо, ау гум ымыштахэрэр екІолІакІэу тилъэпкъ гъэзет цІыфыбэмэ къыфыряІэ хъугъэр ары. Сэ сишІошІыкІэ, титираж къегъэлъагъо зышъхьэ зылъытэжьэу лъэпкъым хэтым ибагъэ. Джарэущтэу сэІо ыкІи сІощт, сыда пІомэ мафэ къэс сеуалІэ гугъуемылІыныгъэу тилъэпкъэгъухэм яІэ хъугъэм. Хэта тэ тиадыгэ гъэзет зищыкІагъэр, адыгэмэ ямыщыкІэгъэжьымэ? Минищым къехъурэ тиражым щыщэу миным нахьыбэр Почтэр хэмытэу нахь осэ макІэкІэ Мыекъуапэ дэт еджапІэмэ къафиттхыкІыгъ спонсорхэр къыздедгъаІэхэзэ. А гъэзетхэр тэр-тэрэу редакцием иавтомобилькІэ афэтщэжьыхэзэ тшІыщт. Ащ фэдэ шІыкІэр дгъэфедэзэ районхэм, псэупІэхэм афэтщэнэу амал тэ тиІэп. Экземпляр минитІоу къэнэжьыгъэм щыщэу шъитфыр ІэпыІэгъу къытфэхъугъэхэм яхьатыркІэ ыпкІэ хэмылъэу къиттхыкІыгъ. Уезыгъэгупшысэн щыІэба? Іофым изытет шъыпкъэ сыщыгъуазэшъ ары мырэзэныгъэ гущыІэхэр къызкІэстхыгъэхэр. Сэгугъэ къыкІэлъыкІорэ кІэтхэгъум тиадыгэ лъэпкъ нахь чаныгъэ къызхигъэфэнэу, Іофхэр зыпкъ идгъэуцожьынхэ тлъэкІынэу, тинидэлъфыбзэ икъэухъумэнкІэ амалышІоу щыт гъэзетыр тымыгъэкІодыным тызэдыдэлэжьэнэу.

Непэ тигъэзет къизытхыкІыгъэхэу, тизэныбджэгъуныгъэ зыгъэлъапІэрэмэ зэкІэмэ сэ сшъхьэкІи, редакцием щылажьэхэрэм ацІэкІи тхьашъуегъэпсэушхо ясэІо. Шъоры тилъэпкъ къызэтезгъанэрэр, ыцІэ дахэкІэ рязыгъаІорэр! Шъопсэу, шъотхъэжь!

ДЭРБЭ Тимур.

ПСАУНЫГЪ

Нахь дэгъу зэрашIыщтым пылъых

ЦIыфхэм фэIо-фашIэу аригъэгъотыхэрэр нахь дэгъу зэришIыщтхэм, медицинэ IофышIэхэм яшIэныгъэхэм зэрахагъэхъощтым япхыгъэ Iофыгъохэр Адыгэ Республикэм псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ ренэу зэшIуехых.

Джащ фэдэу «Поликлиникэр регистратурэм къыщежьэ» зыфиIорэ зэнэкъокъур министерствэм зэхищагъ. Ащ къыдыхэлъытагъэу шышъхьэIум иаужырэ мафэхэм анэс IэпыIэгъу зищыкIагъэу къяолIагъэхэм анахь дэгъоу алъытэгъэ медицинэ учреждениер къыхагъэщын алъэкIыщт.

Министерствэм тызэрэщыщагъэгъозагъэмкIэ, мыщ фэдэ зэнэкъокъу зэрэщыIэм республикэм ит поликлиникэхэр зэкIэ щыгъуазэх. Поликлиникэм къеолIагъэу, шIоигъоныгъэ зиIэм ыцIэ къыхимыгъэщэу анкетэм дэтхэн, регистратурэм Iоф зэришIэрэм уасэ фишIын ылъэкIыщт.

— Республикэм ит поликлиникэхэм зэкIэми яIофшIэн зэрэзэхащэрэр тыуплъэкIунэу сурэтхэр, видеотехыгъэхэр тэштэх. АР-м псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иофициальнэ сайти анкетэ ит. Ащ электроннэ шIыкIэм тетэу тхэнхэ алъэкIыщт. 2015-рэ илъэсым мэкъуогъум и 30-м нэс 3500-м ехъу къытфэтхагъ. Нахь дэгъоу алъытагъэу, нахьыбэ къызыфатхыгъэ поликлиникэм текIоныгъэр къыдихыщт, — къыщыхагъэщыгъ АР-м псаунығъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ.

Министрэу Мэрэтыкъо Рустем къызэриIуагъэмкIэ, гумэкIыгъо зиIэ хъурэр, нахь игъэкIотыгъэу къызыфаIотэнэу фэе цIыфыр медицинэ страховой компаниеу зэпхыгъэм, министерствэм къеолIэн фае. Джащ фэдэу «линие плъырым» къытеохэмэ, яшIошIхэр къаIон алъэкIыщт. Телефон номерхэр зэкIэ медицинэ учреждениехэм яIэх. Ащ нэмыкIэу, республикэм ит сымэджэщхэм яприемнэ отделениехэм видеокамерэхэр ачIэтых. Ахэм яшIуагъэкIэ, медицинэ IофышIэхэм япшъэрылъхэр зэрагъэцакIэрэр алъэгъун ыкIи упчIабэм яджэуапхэр агъотынхэ алъэкIыщт.

Республикэ Парламентым изэхэсыгъоу мы мафэхэм щыIагъэм АР-м и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан медицинэ фэIо-фашIэхэр цIыфхэм зэрарагъэгъотырэр нахь дэгъу зэрэхъугъэм депутатхэм анаIэ тыраригъэдзагъ. Ащ ишыхьат республикэм щыпсэурэ цIыфхэм тхьаусыхэ тхылъэу къатырэм ипчъагъэ къызэрэщыкIагъэр.

— Республикэм ис цIыфхэм медицинэ IэпыIэгъу дэгъу ядгъэгъотыныр тынаIэ анахьэу зытет Iофыгъохэм ащыщ. Аужырэ уахътэм IэзэпIэ учреждениехэр зэтедгъэпсыхьанхэм пае бэ тшIагъэр. Медицинэ организациехэм гъэцэкIэжьынхэр ащытшIыгъэх, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ Iэмэ-псымэхэр зэдгъэгъотыгъэх, къоджэ-псэупIэхэм фельдшер-мамыку пункт 28-рэ адэтшIыхьагъ, нэмыкI Iофыгъохэми тынаIэ атедгъэтыгъ. Ау джыри тызыдэлэжьэн фэеу бэ тапэ илъыр, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан.

(Тикорр.).

ПРОКУРОР УПЛЪЭКIУНХЭР

Хэукъоныгъэу къыхагъэщыгъэхэр нахьыбэ хъугъэх

2015-рэ илъэсым имэкъуогъу и 25-м ехъулIэу зэрэщытыгъэмкIэ, коррупцием пэшIуекIорэ хэбзэгъэуцугъэхэр зэрагъэцэкIэжьыхэрэм лъыплъэгъэным ылъэныкъокIэ республикэм ипрокурор къулыкъухэм зэхэщэн ыкIи методическэ IофшIэныр зэрэдыхэтэу зэрахьэгъэ уплъэкIу IофшIэным ишIуагъэкIэ, хэукъоныгъэхэу къыхагъэщыгъэхэр процента 10-кIэ нахьыбэ хъугъэх.

Прокурор уплъэкIунхэм яхьылIэгъэ материалхэм атегъэпсыкIыгъэу уголовнэ Iоф 26-рэ къызэIуахыгъ.

2015-рэ илъэсым пыкIыгъэ пIалъэм къыкIоцI норматив правовой актхэр экспертизэ ашIыхэзэ, республикэм ипрокуратурэ къулыкъухэм республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ къулыкъухэм къагъэхьазырыгъэ норматив правовой акти 4, къолъхьэштэным иамалхэр къэзытыхэрэ нэшэни 7 ыкIи муниципальнэ норматив акт 344-мэ джащ фэдэ нэшэнэ 355-рэ къахагъэщыгъ.

Норматив правовой актхэм къолъхьэштэным иамалхэр къэзытыхэрэ нэшанэхэр къахэмыфэхэу гъэпсыгъэным ехьылIэгъэ экспертизэхэу ашIыгъэхэм къагъэлъэгъуагъэхэм ателъэпсыкIыгъэу республикэм ипрокурор къулыкъухэм протест 319-рэ атыгъ, гъэтэрэзыжьынхэр ашIынхэ фаеу гъогогъу 28-рэ игъоу афалъэгъугъ. Прокурор къулыкъухэм анаIэ зэратырадзагъэм ишIуагъэкIэ, къолъхьэштэным иамалхэр къэзытыхэрэ нэшанэхэр норматив правовой акт 262-м ахагъэкIыжьыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм къыдыригъашти, хэбзэгъэуцугъэхэм кIэщакIо афэхъугъэным ифитыныгъэ арагъэгъотыжьыгъ. 2015-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и 5-м аштагъ Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Къолъхьэтын-Iыхыным пэуцужьыгъэным ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIоу къулыкъу зекIуакIэм ишапхъэхэр зэрагъэцэкIэжьыхэрэм ыкIи Адыгэ Республикэм икъэралыгъо IэнатIэхэр зезыхьэхэрэм яшIоигъоныгъэхэмкIэ зэпэуцуныгъэу азыфагу къитаджэхэрэм зэрахаплъэхэрэм зы екIолIакIэ иIэу зыгъэпсырэр.

Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ къолъхьэтын-Iыхыным пэуцужьыгъэным фэгъэзэгъэ межведомственнэ IофышIэ куп щызэхащагъ, джащ фэдэ купхэм Iоф ащашIэ ыхэкIэ щыIэ прокуратурэхэми.

Тызыхэт илъэсым республикэм къолъхьэтын-Iыхын нэшанэ зыхэлъ бзэджэшIэгъи 119-рэ къыщыхагъэщыгъ. Прокурорхэм нэбгырэ 32-мэ яхьылIэгъэ уголовнэ Iофхэр хьыкумым лъагъэIэсыгъэх. Хэгъэхъожь лъыхъон IофшIэнхэр лъыгъэкIотэгъэнхэу зыфалъэгъугъэ уголовнэ Iоф гори къызэкIагъэкIожьыгъэп. Нэбгырэ 36-мэ яхьылIэгъэ къолъхьэтын-Iыхын нэшанэ зыхэлъ уголовнэ Iофхэм хьыкумхэр ахэплъагъэх, нэбгырэ 35-мэ яIоф аIуагъ.

Республикэ Прокуратурэм ипащэхэм ренэу янэплъэгъу ит къолъхьэтын-Iыхыным къытыгъэ зэрарыр бзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм ягъэпщыныжьыгъэныр. Зифэшъошэ уплъэкIунхэр 2015-рэ илъэсым ия 2-рэ квартал ашIыгъэх. Ахэм къагъэлъэгъуагъэхэм ащыхэплъагъэх республикэ Прокуратурэм иколлегие 2015-рэ илъэсым ижъоныгъуакIэ зэхэсыгъоу иIагъэм.

М. КРИВЕЦКИЙ.
Адыгэ Республикэм и Прокурор къолъхьэтын-Iыхыным пэуцужьыгъэным ехьылIэгъэ хэбзэгъэуцугъэхэр зэрагъэцэкIэжьыхэрэм лъыплъэгъэнымкIэ иIэпыIэгъу шъхьаI.

ЗЕКIОНЫР

Iофтхьэбзэ гъэшIэгъонхэмкIэ баищт

Адыгэ Республикэм зекIонымкIэ ыкIи курортхэмкIэ и Комитет коворкинг-гупчэу «КреАктив» зыфиIорэр игъусэу бэдзэогъум и 25-м зичэзыу этнофестивалэу «Адыгея-Лето 2015» зыфиIорэр зэхащэщт.

Комитетым иIофышIэхэм къызэраIуагъэмкIэ, Адыгеим итуризмэ хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм хахьэу этнофестивалэу «Лаго-Наки. Сокровища народов Адыгеи» зыфиIорэр мыгъэ апэрэу рагъэкIокIыгъ. Ар Iофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэмкIэ баигъэ.

Джы щыIэщт фестивалыр хьакIэхэм, блэгъэ зэфыщытыкIэхэм афэгъэхьыгъэщт. Арышъ, ар станицэу Дахъом ишъоф щагъэпсыгъэ площадкэм щыкIощт. ЫпэкIэ адыгэ унагъо пэпчъ хьакIэхэм апае унэ хэхыгъэ иIэщтыгъ, джащ фэдэ гупшысэ зэхэщакIохэм зыдаIыгъэу мы Iофтхьабзэр зэхащэ. Ащ пае бэдзэогъум и 25-м мафэм сыхьатыр 12.00-м Адыгеим щыIэ хьакIэхэр зэкIэ къырагъэблагъэх, еплъынхэ къодыеу щымытэу, лIэшIэгъу пчъагъэхэм зикъэбар чыжьэу Iурэ адыгэ лъэпкъыр хьакIэхэм якIасэу зэрапэгъокIыщтыгъэм, зэрахьакIэщтыгъэхэм нахь игъэкIотыгъэу защагъэгъозэнхэ алъэкIыщт.

«Фестивалым хэлэжьэщтхэм тикъушъхьэхэм ягъэмэфэ теплъэ дахэ зэрагъэлъэгъун, жьы къабзэ къащэн алъэкIыщт, ахэм апае концерт программэ гъэшIэгъон щыIэщт. Ащ къыдыхэлъытэгъэщтых адыгэ къашъохэр, лъэпкъ Iэмэ-псымэхэм якъэгъэлъэгъон, нэмыкI гъэшIэгъоныбэр», — къыхагъэщы зэхэщакIохэм.

Шъугу къэдгъэкIыжьын, мэкъуогъум и 10-м Урысыем и Къыблэ изекIон отраслэ Iоф щызышIэрэ специалистхэр Адыгеим щызэIукIэгъагъэх, ахэр Iофыгъо зэфэшъхьафхэм атегущыIагъэх. ЗекIоным хэхъоныгъэхэр ышIынхэм пае республикэм лъэбэкъу гъэнэфагъэхэр зэришIыгъэхэр, ащ къыдыхэлъытагъэу тикъушъхьэхэм фестивальхэр, зэIукIэхэр бэу зэращыкIохэрэр къыхигъэщыгъ Адыгэ Республикэм зекIонымкIэ ыкIи курортхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Къэлэшъэо Инвер.

— ТичIыопс идэхагъэ, культурнэ ыкIи тарихъ кIэн баеу тилъэпкъ иIэр дгъэфедэхэзэ, Адыгеим зыщызыгъэпсэфырэ цIыфхэм япчъагъэ нахьыбэ тэшIы, республикэр ашIогъэшIэгъоныным, шIукIэ агу къинэжьыным тынаIэ тетэгъэты, — еIо И. Къэлэшъаом.

Унэгъо кIоцIым тхьамыкIагъо къыщымыхъуным пай

Шъуиунагъо исхэми, шъори тхьамыкIагъо къышъомыхъулIэным пае сакъыныгъэ къызхэжъугъаф, электроприборыр пыгъэнагъэу унэм шъуимыкI.

Электропроводым изытет загъорэ шъууплъэкIу, щыкIагъэ горэ къыхэжъугъэщымэ, дэжъугъэзыжь, электроприборитIу нахьыбэ зэдыпышъумыгъан. Унагъом исхэри ащ фэдэу зекIонхэу жъугъасэх. ГазрыкIуапIэмрэ псырыкIуапIэмрэ дагъо яIэмэ шъууплъэкIу.

«Светыр, телевизорыр, радиор, хьакур жъугъэкIуас» зыфиIорэ гущыIэхэр, къэгъэнэжьын Iофхэм афэгъэзагъэхэм яномерхэу 112-р, 010-р, 01-р зытетхэгъэ тхьапэхэу нэм къыкIидзэхэрэр нахь лъэгъупIэ чIыпIэхэм ащыпышъулъэх. Лъэш дэдэу шъузысакъын фаер шъуиунагъохэм кIэлэцIыкIухэр арыс зыхъукIэ ары. Ахэри мыщ фэдэ Iофхэм къахэжъугъэлажь. Яхудожественнэ зэчый зыкъызэIуихынымкIэ ар амалышIу хъущт.

Унэ кIоцIыр къабзэу шъуIыгъын зэрэфаер, хьажъ-быжъ имыщыкIагъэхэм машIор къакIэнэн зэрилъэкIыщтыр зыщышъумыгъэгъупш. Сигнализацие, машIор зэрагъэкIосэжьырэ пкъыгъохэр зэжъугъэгъотыхэмэ дэгъу.

Унэхэри, чIэхьапIэхэри цIыфхэм псынкIэу къабгынэнхэм фытегъэпсыхьагъэхэу щытынхэ фае. Ащ нэмыкIэу, сайтэу «Культурэмрэ щынэгъончъагъэмрэ» (http://www.culture.mchs.gov.ru/ зыфиIорэм шъуихьэзэ, ОБЖ-мкIэ шIэныгъэу шъуиIэхэм ахэжъугъахъомэ дэгъу.

ХЫНЫГЪУ-2015-рэ

Коц гектарым центнер 52-рэ къырахыжьы

Теуцожь районым имеханизаторхэр коц гектар 8019-у яIэм иIухыжьын фежьагъэх. Ощх зэпымыужьым къиныгъоу къызыдихьыхэрэм IофшIэкIэшIоу аIэкIэлъыр пагъэуцужьызэ, апэрэ мэфэ зытIущым гектар миным ехъу Iуахыжьыгъах. Хьамбархэм дышъашъо зытеорэ лэжьыгъэ тонн минитфым ехъу ачIатэкъожьыгъах.

— Лэжьыгъэ шъхьаIэм икъэIожьын апэу щыфежьагъэх Юрий Петрищевыр зипэщэ фирмэу «Адыгейское» зыфиIоу Пэнэжьыкъуае дэтым, — къытиIуагъ районым мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIапIэ ипащэу ХьэдэгъэлIэ Мэджыдэ. — Джащ фэдэу коцым иIухыжьын ащыфежьагъэх, ащагъэпсынкIэ фирмэхэу «Синдика-Агроми», «Киево-Жураки».

Ар къызытеIом, фирмэу «Адыгейское» зыфиIорэм ащ лъыпытэу тынэсыгъ. КIалэу къэлэпчъэIум Iусэу путевкэхэр къафизытхыкIырэр, пчэдыжьыпэшъ, шъхьэ къэIэтыгъо ифэрэп. Агроном шъхьаIэу Пщыдатэкъо Альберт зыщыдгъотыщтыри къедгъаIуи хьамэ щагушхоу тызыдэхьагъэм техникэ зэфэшъхьафэу дэтыр дэзэрэгъафэрэп. Анахь зибэу дэтыр «КамАЗ» тегъэпсыхьагъэхэр ары.

— Коц гектар 1500-рэ Iутхыжьынэу щыт, — тиупчIэхэм джэуап къаретыжьы фирмэу «Адыгейскэм» иагроном шъхьаIэу Пщыдатэкъо Альберт. — Мэфищ хъугъэ лэжьыгъэ шъхьаIэм икъэIожьын тызыфежьагъэр, гектар 630-рэ Iутхыжьыгъах. Гектар пэпчъ центнер 51-рэ къитэхыжьы. Тилэжьыгъэхэр бэгъуагъэх, ащ фэдиз гектарым къитхыжьэу тапэкIэ къыхэкIыгъэп. ЧIыгум зэрифэшъуашэу тызэрэдэлажьэрэм, лэжьыгъэшхо къэзытырэ чылэпхъэшIухэр зэрэдгъэфедэхэрэм, бжыхьасэхэм игъом чIыгъэшIухэмкIэ тызэряшIушIэрэм ар къатыгъ. Джы къэнэжьыгъэр Iутхыжьыныр ары. Тыгъуасэ тикомбайнэхэм гектар 200 къаIожьыгъ. Ощхым тимыгъэохъумэ, ащ нахьыби тфызэшIокIыщт. КъызэриддзэрэмкIэ, хыныгъошхор мэфэ зыхыблыкIэ тыухыщт.

— Тикомбайнерхэм уарзэр къаупкIатэзэ хыпкъым хатэкъожьы, — икъэIотэнхэр лъегъэкIуатэх Альберт. — Ахэм кIэкIэу ауж итых диск онтэгъухэр зыпышIэгъэ тракторищ. Механизаторхэу Бэгъ Арамбый, Хъот Мэдинэ, Жэнэ Аслъан къэуцу ямыIэу яагрегатхэм Iоф арагъашIэ, хыпкъхэм чIышъхьашъор ащызэхаупкIатэ. Комбайнэхэм Iоф зыщашIэрэ чIыпIэмэ пхъэIашэр ыкIи псы пхъэчаир зыпышIэгъэ тракторхэр ахэтых. Комбайнерхэр мафэм щэгъогогъо тэгъашхэх.

Корр.: Лэжьыгъэр тыдэ шъуещэра?

П.А.: Укъыдахьэ зэхъум плъэгъугъэ «КамАЗхэу» прицеп зэпытхэр. Ахэр автомашинэ 25-рэ мэхъух, зэтегъэпсыхьагъэх. Комбайнэхэм коцыр акIащышъ, занкIэу Курганинскэ элеваторэу щытиIэм нагъэсы. Ащ тонн минищым ехъу етщэлIэгъах.

Комбайнерхэм ащыщ кIэлэ къопцIэшхор адыгэ кIалэу тшIошIи гущыIэгъу зытэшIым, тыркоу къычIэкIыгъ, Крымскэ къызэрикIыгъэр къытиIуагъ.

Ащ ыуж Кушъу Рэмэзанэ зипэщэ фирмэу «Синдика-Агро» зыфиIоу Джэджэхьаблэ дэтым тыкъэкIуагъ. Къутырэу ГородскоимкIэ зытэгъазэм, коц хьасэшхоу гектар 80 хъурэм сэпэ макIэм зыкъыщырагъэIэтызэ «Лаверда» зыфиIохэрэ комбайнищ къызэрэщекIокIырэр къэлъэгъуагъ. Лэжьыгъэр акIэзыщыщт автомашинэхэри хьазырых, пхъэIашэр зыпышIэгъэ трактори щыт. Хьасэхэри къэжъухьэгъахэх. Гектарым гурытымкIэ къырахыжьырэр центнер 52-рэ. Ащ фэдиз коцым къырахыжьэу зыкIи къыхэкIыгъэп. ПстэумкIи Iуахыжьынэу щытыр гектар 1539-рэ. Хьэ гектар 342-у яIагъэри бэшIагъэу къаIожьыгъах. Ари дэгъоу къятагъ — гектар пэпчъ центнер 60,8-рэ къахьыжьыгъ.

Фирмэм ихьамэу чылэм дэтыми тытехьагъ. Ащ ипащэу Хьэшхъуанэкъо Аслъанрэ щэчакIоу Наталья Адаменкэмрэ заIудгъэкIагъ. КъытфаIотагъ пчыхьэ шIункI охъуфэ комбайнерхэу Андрей Басаревым, ЛIыунэе Рэщыдэ, Хьаткъо Хьазрэт яагрегатхэр къызэрамыгъэуцухэрэр. Ахэм лэжьыгъэр къакIащы Нэхэе Юр, Батмэн Мурат, Нэхэе Индар, нэмыкIхэми. Ау зэкIэмэ анахьыбэ комбайнэхэм къакIэзыщыгъэр трактористэу ЛIыбзыу Аслъан. Ащ имашинэ прицепэу пышIагъэмкIэ тыгъуасэ коц тонн 63-рэ комбайнэхэм къакIищыгъ.

Районым мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIапIэ ипащэу Хьэдэгъэлlэ Мэджыдэ къызэриIуагъэмкIэ, фирмэу «Киево-Жураки» зыфиIорэм хьэ гектар 450-у иIагъэри Iуахыжьыгъах, коц гектар 2076-у агъэбэгъуагъэм икъэIожьыни щыфежьагъэх. Мы мэфэ зэкIэлъыкIохэм районым иадырэ хъызмэтшIапIэхэри, ифермерхэри хыныгъошхом игъэпсынкIэн зэщылъыфежьэщтых.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ЯшIэныгъэхэр адагощыгъэх

Искусствэхэм яреспубликэ кIэлэцIыкIу еджапIэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцIэ зыхьырэм IорыIуатэмкIэ икъутамэ икIэлэеджакIохэр Адыгэкъалэ искусствэхэм кIэлэцIыкIу еджапIэу дэтым джырэблагъэ рагъэблэгъагъэх.

ТиеджапIэ IорыIотэ къутамэ (фольклорнэ отделение) зиIэр илъэси 5 хъугъэ. Ащ икъызэIухын кIэщакIо фэхъугъ ГъукIэ Замудин. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ искусствэхэм яреспубликэ кIэлэцIыкIу еджапIэрэ къыдырагъаашти, мы Iофыр егъэжьагъэ хъугъэ. УрысыемкIэ ащ фэдэ еджэпIэ заулэхэм фольклорнэ отделениехэр къащызэIухыгъэхэу щытыгъ ыкIи къэралыгъом ыштэгъэ шапхъэхэр ащкIэ щыIагъэх. Ахэр IэубытыпIэ ашIыхи IорыIотэ шIэныгъэлэжьхэу Унэрэкъо Раерэ Пашты Мадинэрэ ГъукIэ Замудинэ иIэпыIэгъухэу еджапIэм щызэрагъэшIэщт предмет 11 къыхахыгъ, ахэмкIэ программэхэр зэхагъэуцуагъэх. КIэлэцIыкIухэм ижъырэ орэдкъэIоныр, шыкIэпщынэр, IорыIуатэр, адыгэ жабзэмрэ хабзэмрэ, адыгэ къашъор, пщынэр зэрагъашIэх.

IорыIотэ отделением ипрограммэ къызэрэдилъытэрэмкIэ, шыкIэпщынэр ары музыкальнэ Iэмэ-псымэ шъхьаIэу кIэлэцIыкIухэм зэрагъашIэрэр. Мы аужырэ илъэсым адыгэ пщынэри къыхэхьагъ. Мы инструментхэм анэмыкIэу ижъырэ орэд къэIуакIэм отделением щыфагъасэх. ИгъэкIотыгъэу адыгэ къашъом, адыгэ IорыIуатэм кIэлэцIыкIухэр рагъаджэх.

Ижъырэ орэдкъэIонымкIэ, шыкIэпщынэм, пщынэм, къамылым мэкъамэхэр къарагъэIонхэмкIэ, къэшъонымкIэ анахьэу къахэщыгъэх кIэлэеджакIохэу Бязрыкъо Дамир, Гъогъо Дамир, Гъубжьэкъо Маретэ, ЛIыбзыу Джанти, ЛIыбзыу Щан, Омарэ Тамилэ, Пашты Гупсэ, Хъут Мыхьамэт, Хьэтэмэ Гунэф. Шъхьадж иунэгъо кIоцI къыщегъэжьагъэу, гурыт еджапIэу зыщеджэхэрэми, къалэм ыкIи республикэм мэфэкI мафэу хагъэунэфыкIыхэрэми ахэр ягуапэу ахэлажьэх, щытхъур къащахьы.

Искусствэхэм якIэлэцIыкIу еджапIэу Адыгэкъалэ дэтым тэ тиеджапIэ IорыIуатэмкIэ икъутамэ къыщигъэлъэгъонэу ригъэблэгъагъ. IорыIотэ къутамэм ипащэу ыкIи орэдыжъымкIэ кIэлэегъаджэу Чэсэбый Тэмарэ, шыкIэпщынэмкIэ кIэлэегъаджэу ГъукIэ Замудин, адыгэ кIэлэцIыкIу жэбзэ-хабзэмкIэ — Шъхьэбэцэ Маринэ, адыгэ пщынэмкIэ — Шъэожъ Нарт, концертмейстерэу Цуамыкъо Наимэ кIэлэеджакIохэр ягъусэхэу «хьакIэщым» хэлэжьагъэх.

Орэдыжъ къэIоным фэIазэхэу Бязрыкъо Дамиррэ Хъут Мыхьамэтрэ Саусырыкъо, Пэтэрэз, Ащэмэз ыкIи Хъудымыдж афэгъэхьыгъэ пщыналъэхэр, лIыхъужъ орэдхэм ащыщэу «Хьатх я КъокIас» зыфиIорэр къаIуагъэх. Щэч хэмылъэу шыкIэпщынэр «къэзыгъэгущыIэрэмэ» ащыщых Гъогъо Дамиррэ Пашты Гупсэрэ. Ахэм «Пэсэрэ къашъомрэ» «Къэрэкъамылымрэ» ямэкъэмэ дахэхэм хьакIэщым къекIолIагъэхэр арагъэдэIугъэх. Дамир зэрэшыкIэпщынэо Iазэм нэмыкIэу, къамылыми къыригъэIонэу зегъасэ ыкIи а лъэныкъомкIэ гъэхъагъэхэр иIэхэ хъугъэ. КъамылымкIэ адыгэхэм яа I-рэ фестиваль хэлэжьагъэхэм Дамир зэу ащыщ. Къыхэзгъэщымэ сшIоигъу тиеджэкIо зэшзэшыпхъухэу ЛIыбзыу Щанрэ Джантирэ яIэпэIэсэныгъэ. Ахэр Сирием къикIыжьыгъэхэу яунагъокIэ Мыекъуапэ щэпсэух, яадыгэ лъэпкъ хэхъоныгъэ зэрэфашIыщтым агурэ апсэрэ етыгъэу пылъых. Щанрэ Джантирэ ижъырэ орэдхэу «Дзадзу дахэм иорэд» ыкIи орэдыIо купэу «Жъыум» ишIуагъэкIэ анахь зэлъашIэ хъугъэмэ ащыщэу «Абдзахэмэ язекIо орэд» зыфиIохэрэр къаIуагъэх, шыкIэпщынэм «Абдзэхэ зыгъэлъатэр» къырагъэIуагъ.

ШыкIэпщынэм нэмыкIэу адыгэ пщынэри тикIэлэеджакIомэ зэрагъашIэ. ЛIыбзыу Щан еджапIэм апэрэ илъэс нахь мышIэми зыщеджэрэр, пщынэ къегъэIуакIэм иамалхэр псынкIэу къызIэкIигъэхьагъэх. Ижъырэ къэшъо мэкъамэхэу «ХьапакI», «Ижъырэ зэфакIу», «Хьагъэудж» зыфиIохэрэр хьакIэщым ащ къыщыригъэIуагъ. Къэгъэлъэгъоныр лъагъэкIотагъ ижъырэ мэкъэмэ зэхэтхэм. КIэлэеджакIохэр зэгъусэхэу «Цыпхэ», «Абдзахэмэ язекIо орэд», «ТIурытIу къашъу», «Щэхэх» зыфиIохэрэр шыкIэпщынэм къырагъэIуагъэх. Ижъырэ адыгэ къэшъо мэкъамэхэу пщынэм Шъэожъ Нарт къыригъэIуагъэхэм кIэлэцIыкIухэр къадэшъуагъэх. Адыгэ джэгум хьакIэщыр зэфишIыжьыгъ.

— КIэлэцIыкIухэм классическэ ыкIи джырэ мэкъамэхэр зыфэдэхэр ашIэх, академическэ ыкIи лъэпкъ пщынэ Iэмэ-псымэхэм нэIуасэ афэхъух, IорыIуатэми щыщ мэкъамэхэр зэрагъашIэх, ау ахэм нэмыкI зэгъэзэфакIэхэр яIэхэу щытых. Адыгэ орэдыжъхэм, ижъырэ мэкъамэхэм ядунай изытет кIэлэеджакIохэм нэрылъэгъу къафэхъунымкIэ мы хьакIэщым амалышIухэр къытыгъэх, — еIо искусствэхэм якIэлэцIыкIу еджапIэу Адыгэкъалэ дэтым ипащэу ЛIыхьэтыкъо Эммэ. — Мыщ фэдэ зэIукIэхэр тапэкIи зэхэтщэнхэ тихьисап. Адыгэ IорыIотэ къутамэхэр искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэхэу районхэм арытхэми къащызэIуахынхэу тыщэгугъы. Илъэситф опытэу тиеджапIэ зэригъэуIугъэр ахэмкIэ IэубытыпIэ хъун ылъэкIыщт.

ШЪХЬЭБЭЦЭ Марин.

Адыгэ къэралыгъо университетым иаспирант, искусствэхэм яреспубликэ кIэлэцIыкIу еджапIэ IорыIуатэмкIэ икъутамэ икIэлэегъадж.

ИIэпэIэсагъэ пстэуми зэлъашIагъ

Непэ зигугъу къэтшIыщт бзылъфыгъэр «ыIэ дышъэр къыпэзы» зыфаIорэм фэд. Анастасия Титовам хъэнымрэ хэдыкIынымрэ икIасэх, ахэм лъэшэу апылъ. Ыхъыгъэхэм сурэтэу ахэтхэр умыгъэшIэгъонхэ плъэкIырэп. Столым тыралъхьэрэ салфеткэхэр, пшъапIэм тырадэхэрэр, кIэлэцIыкIу джэголъэ цIыкIухэр, къэгъагъэхэр, нэмыкIхэри иIэшIагъэхэм ахэплъэгъощтых. Нэзхэр хъырахъишъэхэу, гузэгум зэмышъогъу Iуданэхэмкlэ хэдыкIыгъэу ащ иунэ бэ иплъэгъон плъэкIыщтыр.

Анастасие иIофшIагъэхэр къэлэ музеим къыщагъэлъэгъуагъэх. Ахэм ядэхагъэ блэкIын амылъэкIэу, зэрэшIыгъэхэр зэрагъашIэ ашIоигъоу, мыщ фэдэ хъырахъишъэ гъэшIэгъонхэр зыхъыгъэм нэIуасэ фэхъунэу бэ къызэтыригъэуцогъагъэр. Нэужым колледжхэм, гурыт еджэпIэ зэфэшъхьафхэм арагъэблагъэу аублагъ. Бзылъфыгъэм ыIапэхэмкIэ ышIыхэрэр зылъэгъугъэ пшъашъэхэр хъэным фэщагъэ хъущтыгъэх. Анастасия Титовам ыдэжь къакIохэу, хъэныр зэрагъашIэу аублагъ.

— IэпэIэсэныгъэу схэлъыр сигуапэу къыткIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм ясэгъашIэ. Непэ нэбгырэ 50-м ехъу садэжь къэкIо, хъэныр аIэ къырагъэхьанэу пылъых, — еIо бзылъфыгъэм. — Пшъэшъэ ныбжьыкIэхэм ащыщыбэр зыфежьэгъэ Iофым дэгъоу хэгъозагъэх ыкIи ашIыгъэхэр зэнэкъокъу зэфэшъхьафхэм агъэхьыгъэх. ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къэзыхьыгъэхэри ахэтых.

Анастасия Титовам къызэриIуагъэмкIэ, пстэуми анахь лъапIэу къыщыхъурэр ыгукIэ пэблэгъэ Iофым зэрэпылъыр ары. Ар хъэным зыпэтIысхьэкIэ, гумэкIыгъоу иIэр зэкIэ щэгъупшэ. КъыткIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм хэдыкIынымрэ хъэнымрэ игуапэу арегъэлъэгъу ыкIи ахэм ежь фэдэу а сэнэхьатыр апэблагъэ хъуным кIэхъопсы.

(Тикорр.).

ДжырэкIэ зыпкъитыныгъэ хэлъэп

Адыгэ Республикэм цIыфхэм лэжьапIэ ягъэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъо къулыкъу и ГъэIорышIапIэ мы Iофым изытет ехьылIагъэ зэфэхьысыжьхэу тхьамафэ къэс ышIыхэрэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, IофшIэн зимыIэхэу официальнэу атхыхэрэм япчъагъэ республикэм лъэгапIэу щыриIэм зыпкъитыныгъэ хэлъэп. Зы тхьамафэм тIэкIукIэ нахь макIэ мэхъу, ятIонэрэ тхьамафэм хэхъожьы.

Мэкъуогъум и 10-м къыщыублагъэу и 16-м нэсырэ пIалъэм телъытэгъэ зэфэхьысыжьхэм нафэ къызэрашIыгъэмкIэ, IофшIэн зимыIэхэм япчъагъэ республикэм лъэгапIэу щыриIэр процент 1,44-рэ хъущтыгъ. Ыпэрэ тхьамафэм а пчъагъэр 1,43-м шIокIыгъагъэп. Мы тхьамафэм къыкIоцI IофшIэн зимыIэу алъытагъэр нэбгырэ 99-рэ. А пчъагъэм щыщхэу 8-р IофшIапIэхэм къаIуагъэкIыгъэх. ЛэжьапIэ къызэрагъотыгъэм е нэмыкI телъхьапIэхэм апкъ къикIэу, мы тхьамафэм нэбгыри 155-рэ учетым хатхыкIыжьыгъ. IофшIэн лъыхъухэу пстэумкIи учетым хэтхэр нэбгырэ 2886-рэ хъущтыгъэх. Ар ыпэрэ тхьамафэм зэрэщытыгъэм нэбгырэ 18-кIэ нахьыб.

Экономикэмрэ хъызмэтзехьанымрэ язытет икъэгъэлъэгъуакIэу плъытэн плъэкIыщт предприятиехэм ыкIи организациехэм аIутхэр нахь макIэ шIыгъэнхэ, пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ къэуцунхэ е пIэлъэ имыкъу IофшIакIэм техьанхэ фаеу зэрэхъугъэм ехьылIагъэ унашъохэр зэрашIыхэрэр. А Iофыгъохэм зэрахэфагъэхэм ехьылIагъэ къэбархэр зыцIэ къетIогъэ гъэIорышIапIэм икъулыкъухэм тхьамафэм къыкIоцI къалъызыгъэIэсыгъэхэр предприятие ыкIи организацие зэфэшъхьафхэу 8 хъущтыгъэх. Ахэм ахэтых продукцие къыдэгъэкIыным пылъхэри бюджет организациехэри. ГущыIэм пае, акционер обществэу «Картонтарэр», Адыгэ къэралыгъо университетыр, Мыекъуапэ дэт автономнэ фэбээнергетическэ компаниер, Мыекъопэ районымкIэ межпоселковэ библиотекэ системэр, нэмыкIхэр. Мыхэм унашъоу ашIыгъэр нахьыбэмкIэ зыфэгъэхьыгъэр яIофышIэхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэныр ары. Ащ лъапсэ фэхъурэри къэшIэгъуаеп, Урысыер зыхэт экономикэ къиныгъохэм яфэмэ-бжьымэхэр зэкIэми къалъэIэсых. Урысыер хэгъэгу пытэу, мылъку IэпэчIэгъэншэхо иIэу типащэхэм бэрэ къаIо шъхьаем, Iофым нахь благъэу узекIолIэжькIэ, экономикэ къиныгъохэм бэмэ зэхашIэн фаеу зэрэщытыр нафэ къэхъужьы.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ИКЪЭБАРХЭР

Уипенсие къаIябгъэхын плъэкIыщт

Пенсиехэмкlэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм пенсионерхэр щегъэгъуазэх Iофыгъо горэм ыпкъ къикIэу пшъхьэкIэ пенсиер къаIыпхын умылъэкIынэу хъугъэмэ, цыхьэфэшI тхылъкIэ зыгорэм къаIебгъэхынэу амал зэрэщыIэм. А тхылъыр къызэрэуушыхьатыщт шIыкIэр Урысые Федерацием и Гражданскэ кодекс егъэнафэ.

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэмкIэ, ежьхэр зыфаеху къыхахыгъэ организациемкIэ мазэ къэс пенсиер къаIахэу тихэгъэгу щыгъэпсыгъ: почтэ организациемкIэ къикIызэ е чIыфэт организацием цIыфым счетэу къыщызэIуихыгъэм ахъщэр рагъахьэзэ. ЛIэуж нахьыжъым щыщхэм япенсие ашъхьэкIэ къаIахын амылъэкIэу загъорэ къыхэкIы: гущыIэм пае, япхъорэлъфхэм адэжь щыIэхэу е загъэпсэфынэу чIыпIэ горэм кIуагъэхэу. Ащ фэдэу къызыхэкIкIэ, ицыхьэшIэгъоу ыгъэнэфагъэм (ахэм ащыщых иIахьылхэр е нэмыкI иблагъэхэр) ипенсие цыхьэфэшI тхылъкIэ къаIихын ылъэкIыщт.

Шъугу къэтэгъэкIыжьы пенсиер е пособиер къаIыхыгъэным фэшI цыхьэфэшI тхылъыр цыхьэ афэзышIыгъэм Iоф зыщишIэрэ организацием е зыщеджэрэ учреждением, къыщеIэзэнхэм фэшI зычIэгъолъхьэгъэ организацием къыщаушыхьатын зэралъэкIыщтыр е нотариусым къыушыхьатыгъэу щытын зэрэфаер. ЦыхьэфэшI тхылъыр агъэхьазыры зыхъукIэ, ащ щагъэнафэ документым кIочIэ пIалъэу иIэр е цыхьэ афэзышIырэ цIыфым цыхьэ зыфишIыгъэм пенсиер е пособиер къаIихыным фэшI фитыныгъэ пIалъэу иIэр. Документым а пIалъэр щымыгъэнэфагъэ зыхъукIэ, зыратыгъэ мафэм къыщыублагъэу илъэсым къыкIоцI кIуачIэ иIэн ылъэкIыщт.

Пенсие шэпхъакIэхэм атегущыIагъэх

Пенсиехэмкlэ фондым ичIыпIэ къулыкъухэм республикэм илэжьэкIо коллективхэм азыфагу информационнэ-гурыгъэIон IофшIэныр чаныгъэ хэлъэу щылъагъэкIуатэ.

Джащ фэдэ зичэзыу зэIукIэгъу Джэджэ районым щыIагъ. АIукIэгъагъэх район администрацием гъэсэныгъэмкIэ и ГъэIорышIапIэрэ цIыфхэм лэжьапIэ къафэгъотыгъэнымкIэ районым щыIэ ГъэIорышIапIэмрэ яIофышIэхэм.

ПенсиехэмкIэ фондым и ГъэIорышIапIэ испециалистхэм зэIукIэгъухэм ахэлэжьагъэхэм къафаIотагъ 1967-рэ илъэсым къэхъугъэхэм, ахэм анахь ныбжьыкIэхэм пенсие формулакIэм зэригъэнафэрэм тетэу шIокI зимыIэ пенсие страхованием исистемэ тегъэпсыкIыгъэу зэреджэгъэхэ, сабыим ифэIофашIэхэр зехьэгъэнхэм фэшI зызагъэпсэфыгъэ пIалъэхэр стажым хагъэхьанхэу фитыныгъэ зэряIэр ыкIи ны мылъкум игъэфедэнкIэ амалэу щыIэхэр.

Отчетхэр затыхэрэ пIалъэр къэсыгъ

Страховой тынхэр зытыхэрэм отчетхэр затынхэ фэе пIалъэм ехьылIагъэ кампаниер бэдзэогъум и 1-м Адыгеим щырагъэжьэ.

2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м къыщыублагъэу ПенсиехэмкIэ фондым и ГъэIорышIапIэхэм цIыфхэм лэжьапIэ языгъэгъотыхэрэм 2015-рэ илъэсым иапэрэ мэзих телъытэгъэ яотчетхэр аIыхыгъэнхэр рагъэжьэщт. КъэIогъэн фае тхылъыпIэм тетхэгъэ шIыкIэм тетэу отчетхэр аIыхыгъэнхэм пIалъэу иIэм шышъхьэIум и 17-р иаужырэ мафэу зэрэщытыр. Джащ фэдэу шъугу къэтэгъэкIыжьы отчетхэр зышъутынхэ фэе пIалъэр зышъуукъокIэ тазыр шъуагъэтынэу хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэхэм зэрагъэнафэрэр.

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу отчет ЗэикIыр ПенсиехэмкIэ фондым ичIыпIэ къулыкъухэм квартал къэс ятIонэрэ календарь мазэм ия 15-рэ мафэ нахь кIасэ мыхъугъэу тхылъыпIэм тетхэгъэ шIыкIэм тетэу ятыгъэн фаеу щыт, электроннэ документ шIыкIэм тетэу отчетыр гъэпсыгъэ зыхъукIэ, отчет пIалъэм къыкIэлъыкIорэ пIалъэм ятIонэрэ мазэ ия 20-рэ мафэ нахь кIасэ мыхъугъэу тыгъэн фае. Предприятием, организацием Iут IофышIэхэр нэбгырэ 25-м нахьыбэ мэхъухэмэ, отчетыр электроннэ шIыкIэм тетэу ыкIи электроннэ-цифровой кIэтхэжьыкIэ иIэу тыгъэн фае.

Отчетхэр гъэхьазырыгъэнхэм ыкIи уплъэкIужьыгъэнхэм ехьылIэгъэ программэхэу отчетхэр зытыхэрэм яIофшIэн бэкIэ нахь къафэзыгъэпсынкIэхэрэр ПенсиехэмкIэ фондым исайтэу www.pfrf.ru-м иедзыгъоу «Электроннэ сервисхэр» зыфиIорэм къипхынхэ плъэкIыщт. Ащ нэмыкIэу къызыфэбгъэфедэн плъэкIыщт ПенсиехэмкIэ фондым иэлектроннэ сервисэу «Страховой тынхэр зытыхэрэм иунэе кабинет» зыфиIорэр. Ащ ибгъотэщтых документ пстэуми яформэхэр, иптхэщт къэбархэм яформатхэр, отчетностыр зэрэууплъэкIужьыщт шIыкIэхэр. Кабинетым ущыплъын плъэкIыщт тынхэм яреестрэ, расчетхэм язытет ехьылIэгъэ къэбархэм, ахъщэ тынымкIэ поручениер щяптын, страховой тынхэр къэплъытэнхэ, квитанциехэр къыщиптхыкIынхэ, отчетностыр щыууплъэкIужьын, реальнэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэу нэмыкIыбэр щыбгъэцэкIэн плъэкIыщт.

Урысыем ПенсиехэмкIэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм ипресс-къулыкъу

Кадастрэ инженерым ипшъэрылъхэр

Амыгъэкощырэ мылъкур кадастрэ учет шIыгъэным пае ищыкIэгъэ тхылъхэм япхыгъэ IофшIэнхэр зыгъэцакIэхэрэр кадастрэ инженерхэр ары. Кадастрэ инженерхэр — ахэр кIуачIэ зиIэ квалификационнэ аттестат къызэратыгъэхэр ары.

Амыгъэкощырэ мылъкум фэгъэхьыгъэ къэбарыр кадастрэ инженерым къеугъои ыкIи Кадастрэ палатэм IэкIегъахьэ.

Кадастрэ инженерхэм чIыгу Iахьхэм, унэхэм, псэуалъэхэм, джащ фэдэу джыри амыухыгъэ унэхэм афэгъэхьыгъэ IофшIэнхэр агъэцакIэх. А IофшIэнхэм якIэухэу плъытэн плъэкIыщт Кадастрэ палатэм рахьылIэщт лъэIу тхылъымкIэ документхэу агъэхьазырыгъэхэр:

— амыгъэкощырэ мылъкур учетым зэрэхагъэуцуагъэр;

— амыгъэкощырэ мылъкум фэхъугъэ зэхъокIыныгъэхэр къызэрэдалъытагъэхэр;

— амыгъэкощырэ мылъкур изы Iахь учет зэрашIыгъэр;

— амыгъэкощырэ мылъкур учетым зэрэхагъэкIыжьыгъэр.

Джащ фэдэ кадастрэ IофшIэнхэр зэшIуахыхэ зыхъукIэ, техническэ планымрэ уплъэкIун IофшIэнхэу зэшIуахыхэрэр къэзыгъэшъыпкъэжьырэ актымрэ заказчикым IэкIагъахьэх.

Кадастрэ инженерхэм ащыщэу хэта зызыфэбгъэзэмэ нахьышIур?

Подрядым тегъэпсыхьагъэ зэзэгъыныгъэм тетэу кадастрэ IофшIэнхэр зыгъэцакIэхэрэр кадастрэ инженерыр ары. Зэзэгъыныгъэ зэдэпшIыным ыпэкIэ кадастрэ инженерым фэгъэхьыгъэ къэбарэу щыIэр ууплъэкIумэ нахьышIу. Росреестрэм иофициальнэ сайт кадастрэ инженерхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр къибгъотэнхэ плъэкIыщт. Джащ фэдэу а инженерым исэнэхьат епхыгъэ Iофэу ыгъэцакIэрэм фэхъурэ кIэуххэри ащ итых. Кадастрэ инженерым къыгъэхьазырыгъэ документхэм ядэгъугъи, ахэм япчъагъэ зыфэдизыри а сайтымкIэ зэбгъэшIэн плъэкIыщт.

Заказчикыр ары къэзыгъэнафэрэр кадастрэ IофшIэнэу зэшIуахын фаер зыфэдизыр. Сметэм тетэу зэзэгъыныгъэм хэлъхьэгъэ бгъуитIуми уасэр агъэнафэ.

Кадастрэ инженерым пшъэдэкIыжьэу ыхьырэр

Кадастрэ инженерхэм Iофэу агъэцакIэрэм изытет елъытыгъ амыгъэкощырэ мылъкумкIэ къэралыгъо кадастрэм чIыгухэм, псэуалъэхэм, шъолъыр зэфэшъхьафхэм ягъунапкъэхэм, цIыф псэупIэхэм, муниципальнэ образованиехэм япхыгъэ къэбар икъур зэрэIэкIэхьащт шIыкIэр.

Кадастрэ инженерым иаттестат кIуачIэ имыIэжь мэхъу лъэIу тхылъэу къырахьылIагъэм ипроцент 25-р е ащ ехъур щагъэзыягъэу зэралъытагъэмкIэ унашъо щыIэ хъумэ.

Кадастрэ инженерым гъунапкъэхэм япхыгъэ е техническэ планымрэ уплъэкIун IофхэмкIэ актэу зэхагъэуцуагъэмрэ хэукъоныгъэхэр ышIэзэ ахишIыхьагъэ зыхъукIэ, административнэ тазыр тыралъхьэ е исэнэхьат рылэжьэн фимытыжьэу ашIы. Загъори уголовнэ пшъэдэкIыжь рагъэхьын алъэкIыщт.

ТыкIэлъыкIо зигугъу къэтшIыгъэ Iофыгъохэм язэшIохынкIэ кадастрэ инженерым изекIуакIэ хьыкумым ыгъэунэфын фаеу мэхъу.

Кадастрэ палатэм кадастрэ инженерхэм Iофэу адишIэрэр

Мыщ дэжьым хэгъэунэфыкIыгъэн фае кадастрэ инженерхэр Кадастрэ палатэм зэрэфэмыIорышIэхэрэр. Ахэр е унэе предпринимательхэ, е хэушъхьафыкIыгъэ организациехэм яIофышIэх.

Кадастрэ палатэм игугъу пшIын хъумэ, ащ икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм кадастрэ инженерхэм зэдэлэжьэныгъэ-гъусэныгъэ пытэ адыриIэу иIоф зэхещэ. Анахьэу ащ ынаIэ зытыригъэтырэр кадастрэ учетымкIэ унэшъо мытэрэзхэр амыштэнхэр, гъунапкъэхэм язытет фэгъэхьыгъэ, техническэ планхэм ыкIи уплъэкIунхэмкIэ актхэм язытет нахьышIу шIыгъэныр ары.

Мы къутамэм къэралыгъо кадастрэ учетымкIэ ренэу кадастрэ инженерхэм лекциехэр, семинархэр, зэIукIэгъу зэфэшъхьафхэр афызэхещэх. Ащ нэмыкIэу «линие плъырkIэ» заджэхэрэм Iоф ешIэ. Сайтыми къэбарэу къихьэрэр ренэу агъэкIэжьы. Кадастрэ инженерхэм Iофэу адашIэрэм илъэныкъо шъхьаIэхэм ащыщ фэIофашIэу «ПэшIорыгъэшъ уплъэкIунхэ» заджэхэрэр. Ащ нэмыкIэу электроннэ почтэмкIэ кадастрэ инженерхэм анахь зигъо къэбархэр, зэхэфын зэфэшъхьафхэм япхыгъэ материалхэр аIэкIагъахьэх. А пстэуми яшIуагъэ къэкIо къэралыгъо фэIо-фашIэхэр игъом ыкIи тэрэзэу зэшIохыгъэнхэмкIэ.

Федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Росреестрэм и ФКП» зыфиIорэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм иотделэу IофшIэныр зэрэкIорэм иуплъэкIун фэгъэзагъэм ипащэ игуадзэу З. Хь. ХЪУТIЫЖЪ

ЛЪЭПКЪ ТЕАТРЭМРЭ ЩЫIЭНЫГЪЭМРЭ

Лъапсэм купкIыр егъэбагъо

Лъэпкъым иунэе театрэ иIэныр насыпыгъ. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэкIэ щытыр Къыблэм нахь щызэлъашIэрэ профессиональнэ купхэм ащыщ. Ар тыдэкIи щыпсэурэ адыгэхэм ятеатр. ЦIыфхэр зэфэзыщэрэ, зэзыпхырэ, шэн-хабзэхэр, гушъхьэ лэжьыгъэр, бзэр къэзыухъумэн, къэзыгъэлъэгъон, ахэм ахэзыгъэхъон зылъэкIырэ амалышхоу ар щыт.

Театрэр ия 78-рэ илъэс IофшIэгъу изэфэшIыгъо гъэхъэгъэшIухэр иIэу къекIолIагъ.

Лъэпкъ театрэм ипащэхэм Адыгэ Республикэми, Краснодар краим ис цIыфхэми тиспектаклэхэр алъагъэIэсыхэ ашIоигъоу Iофэу зэшIуахырэр макIэп. Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ культурэмкIэ зэпхыныгъэ пытэу яIэр IэубытыпIэ тшIызэ, район псэупIэхэм, краим икъэлэшхохэм мызэу, мытIоу тиспектаклэхэр къащыдгъэлъэгъуагъэх. А зэфэщытыкIэ дахэм щыщ илъэситIу къэс Краснодар щырекIокIырэ фестивалэу «Пшызэ-театральная» зыфиIорэм Лъэпкъ театрэр ианахь хьакIэ лъапIэмэ ащыщэу зэрэщытыр.

2014-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ титеатрэ испектаклэу Хъунэго Саидэ ипьесэ техыгъэу режиссерэу Хьакъуй Аслъан ыгъэуцугъэу «Зиусхьаныр орэпсэу!» къыщигъэлъэгъуагъ. Мы фестивалым «Ансамблэ анахь дэгъу» зыфиIорэ тхылъымрэ ахъщэу сомэ мин 50-рэ къыщытфагъэшъошагъэх. Адыгэ Республикэм илIыкIоу Краснодар краим и Администрацие ипащэ дэжь щыIэ Трэхъо Тимур IэпыIэгъу къытфэхъуи, 2015-рэ илъэсым иапэрэ илъэснықъо Краснодар спектаклитIу къыщыдгъэлъэгъуагъ. ТапэкIи тизэпхыныгъэхэр дгъэпытэнхэу тыфай, къалэм мэзитIу-мэзищ шIэ къэс зы спектаклэ къыщыдгъэлъэгъонэу гухэлъхэр тиIэх.

Нафэу къагъэлъагъо

Театрэр дунаим щыхъурэщышIэхэрэм ахэлажьэ ыкIи амалышхо иI сценэм, драматургием яшапхъэхэмкIэ щыIакIэм икъиныгъохэр нафэу къыгъэлъэгъонхэу, театрэм ыбзэкIэ цIыфхэм адэгущыIэнэу. 2015-рэ илъэсым имэзэе мазэ щегъэжьагъэу Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъанрэ Премьер-министрэу КъумпIыл Муратрэ яIэпыIэгъу хэлъэу, Адыгэ Республикэмрэ Пшызэ шъолъырымрэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапIэ игъусэу театрэм испектаклэу «О, си Тхь, къысфэгъэгъу!» Пэрэныкъо Чэтибэ ипьесэ техыгъэу илъэс пчъагъэкIэ узэкIэIэбэжьмэ зэлъашIэрэ режиссерэу ТхьакIумэщэ Налбый ыгъэуцугъагъэу, театрэм ирежиссерэу Шъхьатумэ Андзаур сценэм къытыригъэуцожьыгъэр Адыгэ Республикэм ирайонхэм къащыдгъэлъэгъуагъ.

Наркоманием, шъон пытэхэм апыщагъэ хъурэ ныбжьыкIэхэм ежьхэм, яунагъохэм, яIахьылхэм къиныгъоу къафихьырэр еплъыхэрэм нафэ къафешIы. Спектаклэм роль шъхьаIэр къыщызышIэу Жъудэ Аскэрбый исэнаущыгъэ, иактер амалхэм зэрахахъорэр нэрылъэгъу.

Спектаклэр къызаухыкIэ, къуаджэхэм ятхьаматэхэм, шIэныгъэлэжьхэм, культурэмкIэ ягъэIорышIапIэхэм яIофышIэхэм, кIэлэегъаджэхэм, кIэлэеджакIохэм, чылэдэсхэм яшIошIхэр къыраIотыкIхэу, Лъэпкъ театрэм лъэшэу зэрэфэразэхэр къыхагъэщэу зэдэгущыIэгъу-зэIукIэгъухэр зэхэтэщэх. Бжыхьэм мы Iофтхьабзэм тыдэлэжьэнэу лъыпытдзэжьыщт.

Драматургием инеп, инеущ

Творческэ лъэныкъомкIэ театрэр зыпылъын, зылъыIэсын фаер бэ. ЗэкIэмэ апшъэр Лъэпкъ театрэм адыгабзэкIэ Iоф зэришIэн, лъэпкъым, республикэм зэрафэлэжьэн фаер ары. Театрэр зэутэкIырэ къиныгъохэм анахь шъхьаIэр лъэпкъ драматургиер ары. ТиIэх тхэкIо цIэрыIохэр ятхыгъэхэр зэрэдунаеу щызэлъашIэхэу. Сценическэ искусствэм ишапхъэхэр къыдэтлъытэхэзэ Iоф адэтшIэщт.

Гъэтхапэм и 12-м литературэм и Илъэсэу Урысые Федерацием щагъэнэфагъэм фэгъэхьыгъэу, адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ ипэгъокIэу Лъэпкъ театрэр кIэщакIо фэхъуи, Iэнэ хъураеу «Лъэпкъ драматургием инеп, инеущ» зыфиIорэр ригъэкIокIыгъ. Ащ хэлэжьагъэх шIэныгъэлэжьхэр, тхакIохэр, республикэм ирадио, ителевидение ыкIи игъэзетхэм яIофышIэхэр, республикэм итеатрэхэм ялIыкIохэр. Пстэуми къыхагъэщыгъ титхакIохэр театрэм нахьыбэрэ къычIахьэхэу, режиссерхэм заIуагъакIэхэу, зэдэлажьэхэмэ ишIогъэшхо къызэрэкIощтыр.

ТэркIэ гушIогъошхо хъугъэ бэмышIэу тхакIоу, театрэм иныбджэгъоу Хъурмэ Хъусенэ ипьесэу «Гощэмыдэ инысэхэдакI» зыфиIорэр Лъэпкъ театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхъо Светланэ къызэрэфихьыгъэр. Мы пьесэмкIэ театрэм гухэлъ гъэнэфагъэхэр иIэх.

Театрэм ыцIэ дахэкIэ раIонымкIэ, цIыфхэр нахьыбэу къырищэлIэнхэмкIэ амалышIух творческэ проект зэфэшъхьафхэр. Ахэм амал гъэшIэгъонхэмкIэ обществэр къагъэущын, театрэм нэмыкI нэкIэ къырагъэплъын алъэкIы. Ар къыдэтлъытэзэ, Лъэпкъ театрэм иартистхэу Уайкъокъо Асыет, Къэбэхьэ Анзор, Бэгъушъэ Анзор, Нэхэе Адамэ, Жъудэ Аскэрбый, Болэкъо Адамэ, Адыгэ Рспубликэм и Къэралыгъо академическэ къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым», циркэу «Арт-акробатым» яартистхэр зыхэт творческэ проектэу «Нартхэм ядунай» зыфиIорэр игъэкIотыгъэу къэдгъэлъэгъуагъ. Ар литературэм и Илъэсэу Урысые Федерацием щыкIорэм фэгъэхьыгъагъ.

Къэгъэлъэгъонэу адыгэ эпосэу «Нартхэр» зыфиIорэм техыгъэр зыгъэуцугъэр Лъэпкъ театрэм ирежиссерэу Шъхьатумэ Андзаур. Сюжет гъэшIэгъон иIэу, купкIырэ гупшысэ куурэ хэлъэу, шъуашэхэмкIи, къашъохэмкIи, орэдхэмкIи гъэкIэрэкIагъэу, еплъырэ пстэуми ашIогъэшIэгъонэу щытыгъ.

Лъэшэу тафэраз Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ ыкIи шIэныгъэмкIэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт, Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр анаIэ къыттетэу, амалэу яIэхэмкIэ къыддеIэхэу зэрэтигъусагъэхэр. ТапэкIи «Налмэсым» тыдэлэжьэнэу гухэлъхэр тиIэх.

КIэлэцIыкIухэм апае...

«Театрэр — кIэлэцIыкIухэм апай» зыфиIорэм къыхиубытэу сабыйхэм ыкIи кIэлакIэхэм афэгъэхьыгъэу дгъэуцугъэ спектаклэхэр къэтэгъэлъагъох. КIэлэеджакIоу еплъыгъэхэм зэдэгущыIэгъухэр адэтэшIых, яшIошIхэр къыраIотыкIых, артистхэм нэIуасэ зафашIы, искусствэм пэблагъэ мэхъух.

Мыекъуапэ илицееу 5-м иеджакIохэм творческэ зэIукIэшхоу адэтшIыгъагъэри мы Iофтхьабзэхэм ащыщ. КIэлэеджакIохэм сценэм къадытехьанхэ, щыгъын зэфэшъхьафхэр зыщалъэнхэ, анэгухэр къэмышIэжьынхэу афагъэлэнхэ амалхэр яIагъэх.

ТекIонығъэм ия 70-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ илъэситIу хъугъэу Лъэпкъ театрэм пшъэрылъ къыфешIы мэфэкIышхоу жъоныгъуакIэм и 9-м фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъоныр ыгъэхьазырынэу. АщкIэ министерствэми, тиреспубликэ иIэшъхьэтетхэми тафэраз. Мыгъэ Хэгъэгу зэошхор заухыгъэр илъэс 70-рэ хъугъэ. Ащ фэгъэхьыгъ театрэм испектаклэу «Заом нэлат етэхы» зыфиIоу режиссерэу Хьакъуй Аслъан ыгъэуцугъэр. ОрэдхэмкIэ, усэхэмкIэ, рассказхэмкIэ, къашъохэмкIэ, актер амал инхэу тиартистхэм аIэкIэлъхэмкIэ мы къэгъэлъэгъоным зэо мэхъаджэм иилъэс фыртынэхэр еплъыгъэхэм нэрылъэгъу афишIыгъ. Урыс тхакIохэм анэмыкIэу адыгэ поэтхэу Хьадэгъэлlэ Аскэр, КъумпIыл Къадырбэч, Андырхъое Хъусен, Жэнэ Къырымыз, нэмыкIхэм якъэлэмыпэ къыпыкIыгъэ усэхэр сценэм щыжъынчыгъэх. Спектаклэр апэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние жъоныгъуакIэм и 8-м къыщыдгъэлъэгъуагъ. Мэхьанэ куурэ кIочIэ инрэ зыхэлъ спектаклэм зынэпс къыгъэкIуагъэу, зыгу къыгъэбырсырыгъэу залым чIэсыгъэр бэ.

Фестивальхэр

Хэгъэгу зэошхом фэгъэхьыгъ Цуекъо Юныс ирассказэу «КъэшъуакIом икъамэ» техыгъэ пьесэу «ЕтIэ унэжъым игимн» зыфиIоу джыдэдэм театрэм Iоф зыдишIэрэр. Спектаклэр зыгъэуцурэр театрэм иактерэу ыкIи ирежиссерэу, АР-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, Къалмыкъ Республикэм изаслуженнэ артистэу Хьакъуй Аслъан. Роль шъхьаIэр къэзышIырэр зэлъашIэрэ артистэу Зыхьэ Заурбый.

Бжыхьэм мы спектаклэмкIэ театрэм ия 79-рэ илъэс къызэIуихынэу тыфай ыкIи 2015-рэ илъэсым ишэкIогъу мазэ Лъэпкъ театрэм зэхищэщт я V-рэ адыгэ-абхъаз театрэхэм яфестивалэу «Наш Кавказский меловой круг» зыфиIорэм хэлэжьэнэу. ГушIогъошхор илъэс къэс тифестиваль хэлэжьэнэу зышIоигъо театрэхэм япчъагъэ зэрэхахъорэр ары.

Уахътэм диштэу

Театрэр тиреспубликэ щырекIокIырэ зэхахьэхэм, Iофтхьабзэхэм чанэу ахэлажьэ, ежьежьырэу зэхищэрэри бэ. Ахэм ащыщ театрэм иартистэу, тхакIоу, драматургэу Мурэтэ Чэпае ишIэжь пчыхьэзэхахьэу тыгъэгъазэм Лъэпкъ театрэм щыкIуагъэр, титеатрэ ирежиссер шъхьаIэу Кукэнэ Мурат илъэс 65-рэ зэрэхъугъэм фэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние 2015-рэ илъэсым мэзаем творческэ зэхахьэу щызэхэтщагъэр.

ЗэлъашIэрэ композиторэу, театрэм иныбджэгъу дэдагъэу КIыкI Хьисэ ишIэжь пчыхьэзэхахьэу Адыгэ къэралыгъо университетым гъэтхэпэ мазэм щыкIуагъэм тиартист цIэрыIохэу КIыкI Юрэ, Пэрэныкъо Чэтибэ, Устэкъо Мыхъутарэ, театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхъо Светланэ хэлэжьагъэх. ЩэшIэ Казбек итхыгъэ зэхэубытагъэхэу томищ хъоу къыдэкIыгъэхэм ялъэтегъэуцоу Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджапIэ гъатхэм щырекIокIыгъэми ихьакIагъэх театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхъо Светланэрэ театрэм иартистэу, Адыгэ Республикэм итеатральнэ IофышIэхэм я Союз ипащэу Зыхьэ Заурбыйрэ.

КъэкIощт илъэс IофшIэгъу зэIухыгъор театральнэ хъугъэшIэгъэ дахэхэмкIэ баинэу тыщэгугъы. Iоныгъом щегъэжьагъэу Налщык щыщ театральнэ режиссерэу ЕмкIужь Андзор Федерико Гарсиа Лорка ипьесэу «Кровавая свадьба» зыфиIорэр Емыж МулиIэт адыгабзэкIэ зэридзэкIыгъэу «ЛъышIэжь» шъхьэу зыфэтшIыгъэм игъэуцун ригъэжьэщт, ар актер студие анахьыкIэу ГИТИС-р илъэси 10-кIэ узэкIэIэбэжьмэ къэзыухыгъэхэм зэхащэщт. Ащ ыуж театрэм ирежиссерэу Шъхьатумэ Андзаур Лопе де Вега ипьесэу «Учитель танцев» адыгабзэкIэ «ШIулъэгъу уджхэр» (зэзыдзэкIыгъэр Емыж МулиIэт) театрэм щигъэуцущт.

Хэхэс хъугъэ тилъэпкъэгъухэм зэдэгущыIэгъухэр адэтшIыгъэх ыкIи ахэр лъытэгъэкIуатэх Лъэпкъ театрэм испектаклэхэр алъыгъэIэсыгъэ зэрэхъущт шIыкIэхэм тызэдягупшысэ. Театрэм иIофхэм ащыщ 2017-рэ илъэсым илъэс 80 тызэрэхъурэм ихэгъэунэфыкIын. Тикъарыуи, тиакъыли, тисэнаущыгъи ташъхьамысэу а мэфэкIыр дахэу, кIэракIэу зэрэхъущтым театрэм иIофышIэхэр пылъых.

Театрэм гъэхъэшIухэри, гухэлъ дахэхэри иIэхэу изичэзыу зыгъэпсыфыгъо къекIолIагъ. Чъэпыогъу мазэм сценическэ искусствэр шIу зылъэгъухэу, театрэр зикIасэхэу тызфэлажьэхэрэм тяжэ, тизэIукIэгъу фабэ зыфэтэгъэхьазыры.

КЪУИЖЪ Нэфсэт.

Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэкIэ щытым литературнэ IофхэмкIэ иотдел ипащ.

Сурэтыр Надежда Гусевам тырихыгъ.

ГУТIЭ Саныет

УсакIохэм язэнэкъокъу

Музыкальнэ пьес

Хэтхэр:

ДжэгокIо купитIу:
Апэрэр — *шыкIэпщынау, пхъэкIычау, ежъыуакIу.*
ЯтIонэрэр — *къамылапщ, пхъэкIычау, ежъыуакIу.*
Сэтэнай гуащэр.
Бэдэф гуащэр.
Тхьэшэрыпхъу.
Лащын — *усакIу.*
Акуанд.
Ащэмэз — *усакIу.*
Алэдж — *нарт хэсэ тхьамат.*
Саусырыкъу.
Хъулъфыгъэхэр — *нарт хасэм хэтых.*
Бзылъфыгъэхэр — *цыдж шIыхьафым хэлажьэх.*

(КъызыкIэлъыкIорэр мэкъуогъум и 30-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

Саусырыкъу:
КIэлэ фыжьэу Iэпшъабгъор,
Гоогъу-тIыбгъоу мэзекIо,
Шэу зытесри ежь фэд —
Нэ шIуцIитIур мэлыд.
Пчэдыжьыпэу сыIукIи,
Ар щыхьэгъу зысэшIым —
Хьарам Iуашъхьэр типIалъэу,
Мэфищ пIалъэр зэтэт.
Уахътэр шIэхэу зэблэкIы,
ПIалъэм Iуашъхьэм сыдэкIы.
Iал унэм щагъэсэгъэ шыр
Шыоу тесым ехьщыр.
Iошъхьэ кIыбым шыур къыкъокIы,
Шыр егъащтэшъ, кIегъэпкIы,
Мо шыушхор
Шы пхэкIымкIэ ефэхы.
«Непэ фэдэ мафэм, —
ЧIым телъым къеIожьы. —
Сыд фэдэ гущыIи хафэ...»
Губгъэн улъэIожьми,
ГущыIэр псагъэу тефэ,
ПIалъэ къысэптэу
Остыжьэу...
Ори ошIэ, ар — губгъэн,
Непэ зэдытипIалъэ,
Нахь лIыгъэ зыхэлъыр текIон!
Ар сэIошъ, сипый
Ышъхьэ шIосэхы.
Нартхэм сырялыя?
ШIуфэс хьаулые шъосэха?

Алэдж:
Саусырыкъоу тикъан,
Саусырыкъоу тинэф,
ЗынэтIэф — абрамыжъу,
ЗынитIу — жъогъо лыд,
НарткIэ — емынэ шыу,
Пчы-мэIушхор зиашъу,
Ашъор — зиджэнэкокI,
ПчыкIэр — зипэIошыгу,
Ешыгуаор — зичат,
Пызыкъутрэр — зипчышъхь,
Пыим ышъхьэ зигъогу,
Нарт хасэр къыоджэ,
Бзылъфыгъэ усакIом
Джэгъогъу тымышIэу
ЗэнэкъокъумущытекIонэу
Тэгугъэ.

Саусырыкъу:
Нарт хасэм
Апэрэу хъохъу къыщысэIо.
ШIугъэ пстэури къышъохъулIэу,
ШъуилIэуж бэгъашIэу,
ЛъэкI шъуиIэу
ШъущыIэнэу шъуфэсэIо.
Сянэ сырикIэлэ закъу,
Iоу сшIырэм
СепцIыжьынэу сигъэсагъэп.
Къыстешъулъхьэрэрсихьылъэ:
ШъуиIэнакIэ сыжъугъэтIысмэ
Сыщысын,
ШъуипчъэшъхьаIу сыIужъугъэтмэ
СыIутын,
Шъуишмэ сапэжъугъэтмэ
Сышэхъон...

Алэдж:
Лащынэрэ Нарт Ащэмэзрэ
ГущыIэ зэпэгъодзэу
ЗэдырыIагъэм
Лащынэ щытекIуагъ.
О, Саусырыкъу,
Нарт Саусэ урикъу,
Усэрэжъ уетэгъапшэ,
Лащынэ упэтэгъэуцу.
Iэгу нэкI пэкIэ уцоу
Тыкъэмыгъэнэным
Тыщэгугъы.
Мы бзылъфыгъэр жашIо,
Ыбзэ чатэу егъабзэ,
Нэкъокъоным щымашIу,
ТхьагъэпцIыгъэкIэ утемыкIомэ
ПлъэкIыхэщтэп утекIон.
О нартхэм уанахь тхьагъэпцIышъ,
Хьор-шэрыгъэм къеус...

Саусырыкъу:
Дэгъу, игъу...
ПцIыусыным сыфэIаз,
ТхьагъэпцIыгъэм сыщыгъуаз.
Мыжъом сыкъыдахыгъэми
СызыпIугъэ сянэр — Бзылъфыгъ.
Бзылъфыгъэм
ШъхьэкIафэ фэсэшIы,
Лащынэ гущыIапэр есэты.

Лащын:
Мы Дунаир
ЛъэныкъуабэузэхэкIы.
ТепIоным итекIыжьыгъом,
НэфшъагъомШъэфлъагъом сызылъещэ.
Сидэнэгъо шъхьац
Iэщыфэ-лъэщыфэ сшIымэ,
Дахэ раIоныр икIасэшъ,
Чэщ-зымафэм фэдиз къыхэхъо.

Саусырыкъу:
Нэфшъагъом
Гъэхъунэ дахэм сихьагъ.
Тыгъэнэбзыим
Къыгъэущыжьыгъэкъэгъагъэхэм
Къахэсхыгъэм
Уасэу иIэр сшIэрэп.
ЗыхэтхэмкъахэлъыдыкIы.
Нарт пшъашъэмэ
КъахэлъыдыкIырэр Лащынэшъ,
Уасэу уиIэр
КъысэпIоныр силъэIу.

Лащын:
Сэ уасэу сиIэр
Нарт хэгъэгу ибгъотэнэп.
ПфызэшIокIыщтмэ:
Шышъхьэм техыгъэу ширапс,
Апсым изыбзэу шъуатэ,
Уд бын дэмысэу къуаджэ,
Къуаджэр Iусынэу псыхъо...
Джары
Сэ уасэу сиIэр.

Саусырыкъу:
Уятэпс ар.
Ощ нахь паги
А чIыгум еIэты.
Уасэу уиIэр
Лъэгащэу дэпIэтэягъ.
Пшы иш телъынэу зы уан,
Къырым къырахыгъэу зы ощ,
Уятэ шIохэлъэгъэнэу нэтжъый,
Къыгъэзэжьмэ пилъэжьынэу
ПхъэIунэжъый.
Джары
Сэ уасэу остырэр.

Апэрэ купым къеIо, ятIонэрэ купым къыкIеIотыкIыжьы:
Нарт Саусырыкъо итекIоныгъэ,
Хъохъурэ сэнабжъэрэкIэ
Нарт хасэм хигъэунэфыкIыгъ.
Ищытхъуи лъагэу аIэтыгъ.

Лащын:
(хасэм щызэхэсхэм къафеIо)
Нартхэм янэфэу, нартхэм якъаным
ТхьагъэпцIыгъэ Iофхэр афызэкъуедзэ.
Нартэу Саусырыкъо сипсэлъыхъуа,
Бэрэ къысфэкIуагъэми сыфэмыя.
Пчэдыжь осэпсым къуашъор къыщефы,
Нарт хьыкъумэшIхэм агур къещэфы.
Нартэу Саусырыкъо сипсэлъыхъуа,
Бэрэ къысфэкIуагъэми сыфэмыя.

ЯТIОНЭРЭ КЪЭШIЫГЪУ

ДжэгокIо купитIур сценэ гупэм щызэхэт. Ахэр къыхэнэфыкIых. АкIыбкIэ сценэр шIункIы.

Апэрэ купыр:
Нарт яунэжъа,
Унэ къебэ-наба,
КIэсэныбэ кIэта,
КIэсэнэу кIэтхэр
Цуиймэ зэрафаща!
Мые лъащэ Iута!

ЯтIонэрэ купыр:
Нарт хьыкумэшIхэм
ЯтIэсхъэ-нэсхъапIа,
Нарт хасэм хэтхэм
Япчыхьэ тIысыпIа,
Нарт хасэм хэтхэм
ЯIоф ухыпIа...

Апэрэ купыр:
Нарт яунэжъэу,
Унэ къебэ-набэу,
КIэсэныбэ зыкIэтэу,
ЗикIэсэнхэр
Цуиймэ зэрафащэм,
Мые лъащэ зыIутым
Нарт хасэм ихьыкумэшIхэр
Щызэхэсых.

Алэдж:
О куп!
Ящэнэрэ мафэм ипчэдыжь.
Аужрэу Лащынэ тэушэтыжьы.
Бзылъфыгъэ усакIом
ИгущыIэхэм япчыпыджын
Фит сыкъэшъушIымэ
Сэ симэIу пэIусыдзэщт.

Хъулъфыгъэ макъэхэр:
(Хасэм хэтхэм къаIо)
Хъун... Дэгъу... Игъу...

Лащын:
О нарт хасэр!
Шъо шъуипкIыхьапIэ
Сэ сиакъылэп.
ШъуэзэгъэлъэгъуноIуи
СыкъэкIуагъ.

Алэдж:
Угубзыгъэн фае, о.

Лащын:
Хьау,
СшIэрэр макIэ,
Тхьамэтэмаф!

Алэдж:
Хъохъу тхьалъэIу
ТигущыIэ пэублэ фэрэхъу.
Нарт хэгъэгум
Щыпсэурэм фэхъохъу.
Хъохъу гущыIэхэр къытфаIохи
Нартэу щысхэр зэ егъэдэIухи...

Лащын:
Титхьэ лъапIэ
Гъогу мафэ шъурегъажь!
Гъогум шъузежьэкIэ
Шъуигъогу бзэпсэу,
Псэу шъузыIукIэрэр чэнджэу,
Шъуиуашъо къашхъоу,
ШъуичIылъэ шхъуантIэу,
ШъхьонтIэ кIэфымэ шъуатесэу,
Благъохэр IэкIэ шъуубытхэу,
Шъуубытыгъэмэ щэджыблэу
зяшъудзэу,
Зешъудзыхымэ дышъэр къэшъушыпэу,
Шъуигъогупэ ренэу Iухыгъэу
Гугъэу шъуиIэм шъунэс!

Алэдж:
Ар хъохъу гунэс!
Тигунэс идгъэкъоу
Тадэжькъэм къэдгъэзэжьмэ,
Тиунэхэр ордэ унэхэу,
Цlыфышхо епсыхыпIэу,
ИкIырэм къырихьэу,
Къихьэрэм къыринэу,
ТыгъучIыпсэу, тыпсэпытэу,
Тыбэгъашlэу, гъэшlэ кIыхьэу
Тхьэм тыщегъаI.

Лащын:
ГъашIэр мыкIыхьэ къодыеу
Ащ епэсыгъэ лIыгъэрэ акъылрэ
Тхьэм къышъует.
Сэ джыри пчэгум сызэрит,
КъэсIощтымкIэ Iизын симыIэу,
УпчIэ гори къысамытыгъэу...

Алэдж:
А къэпIуагъэр игъу,
ЗыгорэкIэ
СыоупчIымэ сшIоигъу.

Лащын:
КъаIо,
СшIэмэ осIон,
Тхьамэтэмаф!

Алэдж:
Дунаим чIыпIэу иIэмэ
Тара анахь чыжьэр?

Лащын:
Хьадрыхэ анахь чыжь,
Тхьамэтэмаф!

Алэдж:
Сыд фапшIэра?

Лащын:
КIуагъэ
Ныбжьи къэкIожьыгъэп.
Благъэемэ къэкIожьыныеба?!

Алэдж:
Дунаим тетмэ
Сыд адэ
Анахь благъэр?

Лащын:
Уашъор
Анахь благъ,
Тхьамэтэмаф!

Алэдж:
Сыд фапшIэра?

Лащын:
ЦIыфыр
Чыжьэу щытмэ
Плъэгъурэп,
УдэплъыемэУашъор зэрэблэгъэ дэдэр
Нэрылъэгъу.

Алэдж:
Жъогъо тхьапша адэ
Огум итыр?

Лащын:
СшIэрэп.
Ащ сыщыгъуазэп,
Тхьамэтэмаф!
ПфэлъэкIыщтмэ
Къэлъыти зэгъашIэ.

Алэдж:
Хэт а пстэур къыуиIуи,
Пшъэшъэ мыгъу?

Лащын:
КIыр екIы,
Гъэр къэкIо.
Сигупшысэ кIуагъэ ышIи,
Сиакъыл ынэ къызэплъэм
КъысаIуагъ.
КъысаIуагъэр къэсIожьыгъ.
ШъуIотэжьын шъуIомэ
Шъуфит.
Фитыгъуаджэ
Лащынэ шъуфэшIыгъэп,
ЛIыгъэшIапIэ
Бзылъфыгъэр зышъоШIым
Сыд федэу хэшъухыгъэр,
Тхьамэтэмаф?

Алэдж:
ГущыIэм
ГущыIэр къылъфи,
ЫпIуи — ылэжьыгъ.
Нартхэм якъыл
Щэрыуагъэ — сэнаущыгъэ
Зы бзылъфыгъэ
ЗэриугъоилIэжьыгъ.
Непэ щегъэжьагъэу —
Зы усакIу.
Зы усакIокIэ
Нарт хэгъэгу
Нахь бай хъугъэ...

Лащын:
Нартэу Алэджыр хэсашъхьэм къеджэ,
Нарт хьыкумэшIхэм нэкIэ ядысы.
Алэдж нартыжьыр сипсэлъыхъуа,
Бэрэ къысфэкIуагъэми сыфэмыя.
Нарты хьыкумышIхэм ахэлъыхъухьэ,
ЛIыхъу копкъ лъыхъур хэсэ тхьамати...
Алэдж нартыжьыр сипсэлъыхъуа,
Бэрэ къысфэкIуагъэми сыфэмыя.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

Псычъыlэм ычIэгъ псыфабэ къычIэкIыжьырэп

Пэнэшъу Сэфэр

Рассказ

1

Чэщыр хэкIотэгъагъ Саидэ къызэлъатэм. Ащ имэкъэгъэIухэу атакъэхэр къызэлъыIощтыгъэх. Унэр кIым-сымыгъ, дэпкъым пылъэгъэ сыхьатышхом «итыкъ-сыкъ» макъэ нэмыкI иIукIыщтыгъэп. Саидэ ынапIэ къызызэтырехым, къыблэ гъэмэфэ шIункIыр хьадырыхэ мэзахэу унэм итыгъ. Зиплъыхьагъ. ИлI игъолъыпIэ зэрэщымылъым гу лъитагъ. ЫшIошъ мыхъоу шъхьантэм теIэбагъ. НэкIыгъэ.

Лъэгъун иIэу унэм икIыгъэмэ, къихьажьыным щыгугъэу тIэкIурэ пэплъагъ, ау къэмылъэгъуахэ зэхъум зыфихьын ымышIэу къэгумэкIыгъ. Къэтэджыгъ, дэнэ халат къолэн-сэлэн дахэу илI Мыекъуапэ зэкIом къыфихьыгъагъэр, ылъапшъэ къыдаоу кIыхьэр, «зысэлъэгъум ощ пае сехъопсагъ, сыпсэ закъу, угу рихьымэ лъэшэу сигопэщт» ыIуи къыритыгъагъэр къызтыриубгъуи унэм къикIыгъ. Зиплъыхьагъ. «Унэ къыкIэIабэрэри плъэгъунэп» зыфаIорэм фэдэу чэщыр мэзэхагъ. Ошъопщэ Iужъухэу ошъогум ынэгу къизыхъуагъэхэм жъуагъохэр къычIагъэплъыщтыгъэхэп. Гъэмэфэ гъэпсэфыпIэу, зэдэгущыIапIэу пхъэшъхьэ-мышъхьэ чъыгхэм ахэтым тутын мэшIо макIэу къыхэцIыукIыгъэмкIэ Саидэ къышIагъ илI зыдэщыIэр. Зы гущыIи римыIоу унэм къихьажьыгъ, ипIэ екIужьыгъ. Пчыхьэм пэкIэкIыгъэхэм, илI къыриIуагъэхэм амыгъэгупсэфэу хэчъыен ымылъэкIэу пIэм бэрэ хэлъыгъ, ычъыигъэ хъатэ щыIэп. Ау джыри гупшысэм зыIэкIиубытагъэшъ, чъыер къекIурэп. ЫтхьакIумэ ит илI игущыIэхэр: «Саид, убзылъфыгъэба, сыд пае мыщ фэдизэу укъысфэжъалым, шIу узэрэслъэгъурэм ихьатырми гуфэбэныгъэ тIэкIу къыспэбгъохымэ сыд щышIын?» ЫпэкIэ ащ фэдэ имышэныгъэу мызэгъогум «сыпсэ закъу» ыIуагъэп. Ар къызхэкIыгъэри ешIэ, лIыр ыгу ригъэIэжьыгъ. Хъугъэ-шIагъэхэри Саидэ ышъхьэ щызэпэкIэкIыжьыгъэх...

Пчыхьэм ыдэжь къызэгъолъыжьым лIыр къыфэкIэщыгъо дэдагъ. Пытэу IаплI къырищэкIыгъ, ыIупшIэ стырхэри ыгъэджэгугъэх, ыбгъашъуи Iэ къыщифагъ, ау ежь джэуапынчъагъ, хьадэ фэдэу зимыгъэсысэу щылъыгъ. Ащ хэлъым лIым гу лъитагъ, игукъанэ къыфидзи, лъэшэу хэхьапщыкIыгъ, зызэпыригъази ыкIыб къыфигъэзагъ. А чIыпIэм лIым риIонэу Саидэ ыгу къыдэчъэегъагъ: «Оры зэкIэ зилажьэр, темыр чъыIэм щыIэ мыл дыкъым фэдэу сыгу ибгъэучъыIыкIыгъ». Ау риIошъугъэп. Мызыгъэгум ар химыгъэхъожьыми лIым зызэрэфишIыгъэмкIэ ыгу зэрэхэуIагъэр икъунэу ылъытагъ.

Саидэ ыгъэшIагъоу егупшысэу къыхэкIы зыкIи зэмыжэгъэ къэгъэзапIэ ищыIэныгъэ зэрэфэхъугъэм. ЫпкъыкIи ынэгукIи зыгорэ хэIухьэгъуаеу зэкIужьэу зэхэлъэу, кIалэу зылъэгъухэрэм шIэхэу анэ кIапкIэу, хъопсагъор агу къыщигъэущэу, ащ пае ишъэшъэгъухэр къехъуапсэхэу, къешъугъухэрэри ахэтэу пшъэшъэ къежэгъэкIэ дахэти, насыпышIо хъуным, шIоигъор зэкIэ къыдэхъуным щыгугъыщтыгъ. Зэрэдахэри зыдишIэжьэу, унэгъо фэшIыгъэ зэрипшъашъэми дихьыхэу ыпэ дигъэзыеныр, кIалэхэм япэгэкIыныр икIэсагъ, зызэрипэсыжьын къахигъэкIыщтыгъэп. Ащ фэшI псэлъыхъоу къыфыкъокIыхэрэр гъэмэфэ чэщ шIункIым урамым щыхэгъэнэгъэ остыгъэ лъэшым инэфынэ ебыбылIэрэ хьацIэ-пIэцIэ жъугъэм атамэ къызэпистыкIэу къызэретэкъохырэм фэдэу къыпытэкъущтыгъэх. А пстэумэ ежь ыгукIэ къахихыгъэр, шIулъэгъум имашIо ыгу къыщызгъэущыгъэр, зинэплъэгъу кIэхъопсэу, зигущыIэ фэзэщэу къахэкIыгъэр зы нэбгырэ, ШъуашIэкъомэ якIалэу Расул ары. А цIэр фаусыныр агу къэзыгъэкIыгъэмкIэ зеупчIым къыриIуагъ дагъыстан усэкIо инэу Расул Гамзатовым ихьатыркIэ ятэжъ къыфиусыгъэу. Икъорэлъфыр зэрэхъущтыр итэтэжъ ышIэзэ а цIэр къыфиусыгъэм фэдагъ, мыдрэ Расули усэхэр зэхилъхьэхэу ригъэжьэгъагъ.

КIалэр шIу зэрилъэгъугъэм дихьыхэу Расул иусэхэр Саидэ лъэшэу ыгу рихьыщтыгъэх. НыбжьыкIэхэу усэ зэхэлъхьаныр езыгъэжьэгъэкIэ пстэумэ зэряшэнэу Расули иусэхэм янахьыбэр зэхьылIэгъагъэр шIулъэгъуныгъэр ары. Пчыхьэшъхьапэм зэкIыгъухэу псыIушъом Iутхэу псыхъом иадырабгъу нэпкъ тет пхъэшъэбэ чъыгышхом ышъхьапэ пысэу псым къыхэплъэрэ мазэм инэбзыйхэу тыжьын упсафэм ехьщырхэу псышъхьашъом щыджэгухэрэм яплъыхэзэ ыгу къыдеIэу Расул иусэхэм къяджэу къызщыхэкIырэм Саидэ къызэрэщыхъущтыгъэр Гамзатовыми текIожьыгъэу ары. КIалэм ыгу ихъыкIырэр ахэм къахэщыщтыгъ, ахэр ежь Саидэ фэгъэхьыгъэу ыусыгъэхэу къышIошIыщтыгъ. Расул иусэхэр лъэшэу ыгу зэрэрихьыхэрэр Саидэ ыушъэфыщтыгъэп, шъорышIыгъэ хэмылъэу ыгу къыриIорэм тетэу Гамзатовыми текIожьыгъэу ышIошъ ыгъэхъунэу зыфежьэрэм, адрэм къыфидэщтыгъэп: «А сызэбгъэпшэгъэ усэкIошхом сэ егъашIи сыкIэхьанэп». Ау Саидэ ар къызэрэщыхъущтыгъэр кIалэм зыщытхъужьыныр зэриджагъор ешIэти, шъырытыгъэм дехьыхэу ары. Ыгу рихьыгъэ кIалэм шIулъэгъум имашIо ыбгъэ къызэрэщызэкIэнагъэр Саиди инэрылъэгъугъ, Расул иплъакIи, игущыIэхэми, къызэрэфыщытыми ар къахэщыщтыгъ. Ащ къыхэхъожьыгъ ежь ыгукIэ къыхихыгъэ сэнэхьатыр, врач хъуныр зыщызэригъэгъотыщт медицинскэ институтэу Краснодар дэтым зэрэчIэхьагъэр. Ау зыкIи зэмыжэгъэ хъугъэ-шIагъэу ыпэкIэ къикIыгъэм игухэлъыгъэхэр зэкIэ къызэпыригъэзагъэх, ежь ыщыдэлъытыщтыгъэм нэмыкI кIэгъэзапIэ ищыIэныгъэ фишIыгъ...

Джыри гурыт еджапIэм щеджэщтыгъэх, а зы классым зэдисхэу зэдеджэщтыгъэх Нэхаекъохэм якIалэу Рустам ынаIэ къызытыредзэм. Апэм ыгу зэрэрихьырэм фэгъэхьыгъэу зы гущыIи къыриIощтыгъэп, ау гущыIэ ищыкIэгъагъэп, иплъакIи зыкъызэрэфишIхэрэми ар къахэщыщтыгъэ. Ащ тетэу охътэ шIукIае ыкъудыигъ, ау мафэу, мазэу тешIэрэм къэс Рустам шIулъэгъоу ыгу къыщыущыгъэм хахъощтыгъ, ар ыбгъэгу мэшIошхоу къыщызэкIэнагъ, ыстэу ригъэжьагъ. ФэмыхъукIэ ащ ыбзэ къыригъэтIэтагъ, шъэф хэмылъыжьэу ыгу ихъыкIырэр къыриIощтыгъ. Ау сыд фэдизэу кIалэм Саидэ зыкъыфишIыгъэкIи ыгу рыригъэхьын фэлъэкIыщтыгъэп. Ар ыушъэфыщтыгъэп Саиди, кIалэм занкIэу риIощтыгъ ыгу зэрэфэмыкIорэр, къыщымыгугъынэу фигъэпытэщтыгъ. Ау ащи къыубытыщтыгъэп Рустам.

ЗыфэшIыр къыгурымыIоу Саидэ егупшысэу хъущтыгъ. Рустамрэ ежь шIу ылъэгъугъэ Расулрэ ыпашъхьэ къыригъэуцохэмэ, ыгукIэ къызэпиплъыхьэхэу зэп къызэрэхэкIыгъэр. Расули кIэлэ Iаеп, ау ащ ыпэу къызфэпштэнхэр Рустам еплъэгъулIэщтых. Ышъхьац Iужъоу, адыипцIэу шIуцIабзэу, тIэкIуи тIыргъоу, ынэпцитIуи ащ диштэу, ынэ къарэхэу къыблэ гъэмэфэ чэщ шIункIыр къызэрыщыхэрэр къиджэгукIыхэу, пэкIэ шIуцIэу тетыри къекIоу кIэлэ къопцIэ нэгу хъурэе гохь Рустам. Ыпкъ ищыгъэу, ыплIэIу шъуамбгъоу, ыпчанэ игъэтIыикIыгъэу кIэлэ лъэгъупхъ. ИшэнкIи зыгорэ еIолIэгъуай, шэнышIу, шъырыт, шъхьэпаеп. Дэгъоу еджэхэрэм ащымыщыми, кIэлэ бзаджэу зэрэщымытым пае кIэлэегъаджэхэми шIу алъэгъущтыгъ, ежь Саидэ къыдеджэрэ пшъашъэхэми ахэтыгъэх ащ фырепплъэкIыхэрэр. Ау ахэр ымылъэгъухэрэм, гу алъимытэрэм фэдагъ Рустам, ащ Саидэ нэмыкIырэ плъапIэ иIагъэп.

ЫпкъыкIэ Расул ащ енэкъокъун ылъэкIыщтэп. КIэлэ лъэчIабгъу, Iэм-лъэмышъ, пкъы зэхэхыгъэ иIэп, ыныбжь елъытыгъэмэ, тIэкIуи пщэрыIо. Ышъхьац пIуакIэу шъхьашъом тегъэплIагъ, шхъомчышъу. Ау ынэхэр дэхэ дэдэх, хыпсым фэдэу шхъонтIабзэх, къызыоплъырэм, уаушхъухьэ. КIэлэ нэгуф, нэгу хъурай. Шэгъуашъоу пакIэ тет, ау ежь кIэлэ къуапцIэм тет пэкIэ шIуцIэр нахь къырегъэкIу. Шъыпкъэ, Расули ишэнкIэ зыгорэ еIолIэгъуай. Ари шэнышIу, шъырыт, мыхъун ыIуагъэу, ышIагъэу зэхэпхыщтэп. Анахь шэн дэгъоу Саидэ къыштэу Расул хэлъыр шъхьэшIутхъужьыныр зэриджагъор ары. Рустам тIэкIу зыщытхъужьыныр икIас. Ащ фэдэу кIэлитIур зызэригъапшэрэм, делэ ехъулIэным нэсэу Расул шIу дэдэ зыкIилъэгъугъэр, Рустам ыгу зыкIыфэмыкIорэр къыгурымыIоу Саидэ зэупчIыжьыщтыгъ: «Сыда Рустам илажьэр, сыгу резгъэхьын зыкIэсымылъэкIырэр?» Ащ иджэуап къыфэмыгъотэу егупшысэу хъущтыгъ, ащ пэпчъ къызыфакIощтыгъэр дэхэгъэIэягъэм шIулъэгъур емылъытыгъэу, гур о узэрэфаеу бгъэIорышIэн, пшIоигъор зэкIэ ебгъэшIэн умылъэкIыщтэу, хэти ежь шIу ылъэгъугъэр зэкIэми анахь дахэу, анахь дэгъоу къыщэхъоу зэраIорэр ары.

Рустам ышIэщтыгъ Саидэ Расул шIу зэрилъэгъурэр. Ащ фэшI къыриIоу хъущтыгъ: «Сэ укъысфэмыеми, а угу хэпкIэгъэ кIалэм гу щыозгъэфэщтэп. Сыфаеп сэ шIулъэгъоу пфэсшIыгъэм систэу, сижъэу, ащ ихьазаб сыхэмыкIэу сигъашIэ къэсхынэу. Ащ ыпэу сыщымыIэжьыныр къэсэштэ». Ар Рустам къызыриIорэм Саидэ къыкIигъащтэщтыгъ, шIу ылъэгъурэ кIалэм жъалымыгъэ горэ угу къыфэкIыныр ары. Къэбарыжъэу къаIуатэхэрэми тхылъэу зэджагъэхэми къахафэу хъугъэ кIэлитIум а зы пшъашъэр шIу залъэгъурэм, зэныбджэгъу шъыпкъэхэми, зэфамыгъэгъоу, зым ыгу жъалымыгъэ къыщыущэу, адрэр хьилагъэ дызэрихьэзэ игъогупэ тыридзэу къыхэкIэу.

2

Гъэр хьазырэу ыкIэм фэкIуагъэу еджапIэхэм еджэныр защырагъэжьэжьыщт уахътэр къэблэгъагъэу щытыгъ. Ар къэсыфэ ышIуабэ дашIэу ежэщтыгъ Саидэ. Сэмэркъэоп ныIа угу рихьырэ сэнэхьатыр зыщызэбгъэгъотыщт еджэпIэшхом учIэфэныр! Ащ кIэхъопсэу, ау къызыдэмыхъугъэу гурыт еджапIэр къыдэзыухыгъэ кIалэхэм, пшъашъэхэм ахэтыр макIэп. Мары Рустам юрист хъумэ шIоигъуагъ, ау пхырыкIыгъэп. Гукъэнэ закъоу Саидэ иIагъэр Расулрэ ежьырырэ а зы къалэм щызэдеджэнхэу зэрэмыхъугъэр ары. Пчыхьэ къэс пIоми хъунэу зэIукIэнхэ, зэрэлъэгъунхэ алъэкIыщтыгъ. КъыгурыIорэп Расул гурыт еджапIэр дэгъу дэдэкIэ къыухыгъэзэ, Мыекъуапэ кIон, Адыгэ къэралыгъо университетым илъэпкъ факультет щеджэныр къызкIыIыхихыгъэр. АщкIэ еупчIы къэс зигъэсэмэркъэузэ джэуап теубытагъэ къыримытыжьыщтыгъэми, ежь къыщыхъущтыгъэр тхэным зэрэпыщагъэм, усэхэр зэрэзэхилъхьэхэрэм дихьыхыгъэнкIи мэхъоу ары. Ежьыми Расул шIу ылъэгъуным ар къежьапIэу фэхъугъэнкIэ зэнэгуежьэу къыхэкIы. Ар ныбжьыкIэ шэн, романтикэм дихьыхэу ахэм ахэтыр бэ. ШIулъэгъум имэшIуачэ зэ гум къызыхафэрэм, пэрыохъу ин горэ ыпэкIэ къимыкIымэ, псычъыIэ мылдыкъ зыгорэм къыпимыкIэмэ, мэшIошхоу къызэкIанэу хабзэ. Ар ежь Саиди къехъулIагъ, Расул лъэшэу шIу ылъэгъугъ. Ау шъэфэуи нафэуи зыкIэхъопсыщтыгъэ пстэур зыкIи зэмыжэгъэхэ кIалэм, Рустам, къызэпыригъэзагъ.

А зы классым къыдисэу Саидэ къыдеджэщтыгъэ кIалэм, Шахъокъомэ якIалэу Адамэ къыщагъ. Ащ псэогъу фэхъугъэри къыдеджэщтыгъэ ипшъэшъэгъумэ ащыщыгъ. Ахэм рагъэблэгъагъэу мыкIонэу хъуныгъа, рамыгъэблэгъэгъахэми кIонэу къытефэу Саидэ ылъытагъ. А джэгум хэтыгъ Рустами. Пчыхьэ реным ыуж икIыгъэп, къыгъэшъуагъ. Шхэнхэу Iанэм зыпэтIысхьэхэми зыкъыгуидзагъ. Ежь Саидэ фэегъахэп, ау а дэдэр кIалэм феIошъущтыгъэп. Зызыфиплъыхьэщтыгъэр Расул ары, ау а пчыхьэм ар джэгум хэтыгъэп. Имышэныщтыгъэу Рустам а пчыхьэм ришъугъэр бэ, утэшъогъагъэ. Ащ ыбзи нахь къыригъэтIэтагъэу ишIулъэгъу зэрэджэуапынчъэм идао къыфэухыщтыгъэп.

Джэгур аухыгъ, къэзыщэгъэ кIалэм ышнахьыкIэрэ ышыпхъурэ ядэжь къащэжьынэу Саидэ къыращэжьэжьыгъ. Шахъокъохэм ящагу къыдэкIыгъэхэ къодыеу, лъэбэкъу тIокI горэ къакIугъэми арыгъэ ныIэп, аужкIэ къэкIи «Жигули» горэ къакIэхьагъ. Пчъэр къыIуихи, рулым кIэрысыгъэ кIалэр Саидэ къеджагъ:

— КъитIысхь, Саид, шъуадэжь унэзгъэсыжьыщт.

Саидэ кIалэр ышIэжьыгъ, ягъунэгъу кIал. Шъхьэпэе хьазыр, ау гъунэгъу кIалэм цыхьэ фимышIыныр къыригъэкIугъэп.

— Шъо шъукIожь, мары сэ тигъунэгъу кIалэм, Муратэ, тадэжь сищэжьыщт, — ариIуи, къезыщэжьэжьыгъэхэр Саидэ ытIупщыжьыгъэх, ежь машинэм итIысхьагъ.

Джащыгъур ары Саидэ гу зылъитагъэр машинэм Рустам зэрисым. Фэегъахэп, ар зэрисыр ышIагъэмэ итIысхьэхэщтыгъэп, ау сыд ышIэжьыни, «къэгъэуцури сигъэкIыжь» игъунэгъу кIалэм феIошъугъэп.

Зэнэгуягъэми Саидэ шIэхэу рихьылIагъ. Исэмэркъэу фэдэу Рустам апэм гущыIэхэр къыфидзыхэу ригъэжьагъ:

— Джы сихъытыу укъифагъ, занкIэу тадэжь усщэщт.

Ежьыри есэмэркъэужьыгъ:

— ШIу узэрэсымылъэгъурэр тигъунэгъу кIалэм ешIэшъ, сыкъыуитыщтэп.

— Сэ сIорэм блэкIэу ащ зы лъэбэкъуи ыдзыщтэп.

— Ара, Мурат, шъыпкъа Рустам ыIорэр?

Муратэ игъунэгъу пшъашъэм игущыIэхэр зэхимыхыгъэ фэдагъ, ари, арымыри зи къыриIолIагъэп. Ащ тIэкIу къыгъэгумэкIыгъ Саидэ.

Рустам ыIохэрэм къащымыуцоу Iэбэ-лъабэу, къеIэй-лъэеу къызеублэм, Саидэ къызпигубжыкIыгъ, ыIэхэр Iуидзыхи, имырэзэныгъэ фыхигъэпсыгъ:

— Рустам, къыптемыфэхэрэр умышIэх. Сыдэущтэу укъысэплъыра, кIалэхэм ашIоигъохэр афэзышIэрэ бзылъфыгъэ шъхьэмылъытэжьхэм сафэдэу ара?

Ащи къыубытыгъэп Рустам.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

ХЭКУЖЪЫМ КЪЭЗЫГЪЭЗЭЖЬЫГЪЭХЭМ Я МАФ

Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ игъэкIотыгъэу дгъэмэфэкIхэрэм ащыщ. Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырыIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет тыгъуасэ зэIукIэу щыкIуагъэр мэфэкI Iофтхьабзэхэм афэгъэхьыгъагъ.

ЗэхэщакIо купым зегъэхьазыры

Комитетэу зыцIэ къетIуагъэм итхьаматэу, зэхэщакIо купым ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр къызэриIуагъэу, шэнышIу зэрэхъугъэу, 1999-рэ илъэсым къыщыублагъэу хэбзэ шапхъэхэм атетэу мэфэкIыр Адыгеим щыхагъэунэфыкIы. Мыгъэ шышъхьэIу мазэм и 1-м, Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэмэ я Мафэ, игъэмэфэкIын фэгъэзэгъэ купым зэрилъытэрэмкIэ, республикэм ис лъэпкъхэри зэхахьэм хэлажьэхэзэ, Iофтхьабзэм дунэе мэхьанэ иIэ хъугъэ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан ятарихъ чIыгу къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэу общественнэ щыIакIэм чанэу хэлажьэрэмэ аIукIэщт. Ащ дакIоу, унагъохэм, сабый къызыфэхъугъэхэм, зэхэокIыныгъэшIухэр зиIэхэм афэгушIощтых.

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэращэм ыцIэкIэ щытым Iэнэ хъураеу щыкIощтыр къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэр тищыIакIэ зэрэхэгъозагъэхэм, зэреджэхэрэм, нэмыкIхэм афэгъэхьыгъэщт.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ иколледжэу У. Тхьабысымэм ыцIэкIэ щытым щызэхащэщт Iэнэ хъураем культурэм, къэзыгъэзэжьыгъэхэм ягумэкIыгъохэм ащытегущыIэщтых.

Хабзэм игъэцэкIэкIо къулыкъушIэхэм Хэкужъым къэкIожьыгъэмэ адырыIэщт зэIукIэгъури гъэшIэгъон хъущтэу тэлъытэ. Тилъэпкъэгъухэр щыIэныгъэм зэрэхэгъозагъэхэм, яфэIо-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэм, фэшъхьафхэм зэхахьэр афэгъэхьыгъэщт.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэтрэ ащ игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэтрэ язэгъэпшэнхэр щыIэныгъэм къыпкъырыкIырэ гупшысэхэм япхыгъэх.

МэфэкIыр къэзыгъэбаиштыр

Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ къэзыгъэзэжьыгъэхэм ягушъхьэ лэжьыгъэ ехьылIэгъэ къэгъэлъэгъонхэр зэхищэщтых. Хэкужъым къэкIожьыгъэхэм ягумэкI-гупшысэхэр къизыIотыкIырэ тхылъхэр, журналхэр, гъэзетхэм къыхаутыгъэхэр къагъэлъэгъощтых.

Адыгеим и Лъэпкъ тхылъеджапIэ «Уадыгэу дунаим укъытехъуагъэмэ...» зыфиIорэ къэгъэлъэгъоныр 2015-рэ илъэсым зэпымыоу щыкIощт. Тиреспубликэ иныбжьыкIэ тхылъеджапIэ, искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжым, нэмыкIхэм къэгъэлъэгъонхэр ащыкIощтых, кинофильмэхэм республикэм ирайонхэм ащарагъэплъыщтых.

Къэралыгъо филармонием шышъхьэIум и 1-м концертэу щыкIощтым мэфэкIыр къыгъэдэхэщт. Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, лъэпкъ искусствэм щызэлъашIэу Къулэ Амэрбый иIофшIэгъухэр игъусэхэу концертым фэгъэзэгъэщт.

ЗэхэщакIо купым хэтхэу ГъукIэлI Асхьад, Пэрэныкъо Фатимэ, Мурад ГощлъапIэ, Хэкужъ Адамэ, МэщфэшIу Нэджэт, нэмыкIхэм ягупшысэхэр илъэс зэфэшъхьафхэм алъэгъугъэхэм япхыгъэх. Зэгъэпшэнхэр ашIыхэзэ, мэфэкIым нахьышIоу цIыфхэр зэрэхэлэжьэщтхэм зэгъэфагъэу къытегущыIагъэх. Къулэ Мыхьамэт, ШъэуапцIэкъо Аминэт, Къулэ Амэрбый зэрэхагъэунэфыкIыгъэу, урысхэр, къэндзалхэр, урымхэр, ермэлхэр, нэмыкI лъэпкъхэу тиреспубликэ исхэр мэфэкIым къырагъэблэгъэщтых. Мамыр псэукIэр Адыгеим зэрэщагъэбагъорэр мэфэкIым щытлъэгъущт.

Гъэзетхэм, телевидением, радиом яжурналистхэм къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэм афэгъэхьыгъэ творческэ IофшIагъэу яIэр зэфахьысыжьыщт, анахь дэгъухэм шIухьафтынхэр афашIыщтых.

ЗэхэщакIо купым ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр икIэух гущыIэ къызэрэщыхигъэщыгъэу, мэфэкIым зэмылъэпкъэгъухэр зэфищэщтых.

Сурэтыр зэхахьэм къыщытетхыгъ.

СПОРТЫМ ЩЫЦIЭРЫIОХЭР

Щытхъур ыгъэсэрэмэ къыфахьы

Урысыем изаслуженнэ тренерэу Бэджыдэ Вячеслав педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, профессор. Ленинград къэралыгъо университетыр къыщиухыгъ. ИмэфэкI мафэ ехъулIэу гущыIэгъу тызыфэхъум, тиупчIэхэм яджэуапхэр нахьыбэрэмкIэ къязытыжьыгъэхэр иIофшIэгъухэмрэ иныбджэгъухэмрэ.

Бэджыдэ Вячеслав иапэрэ тренерыр Кобл Якъуб. ДзюдомкIэ банэзэ спортым имастер хъугъэ. Дунэе зэнэкъокъухэм бэрэ ахэлэжьагъэп. Спортсмен цIэрыIомэ ясатырэ хэмыуцуагъэми, В. Бэджыдэм ыгъэсагъэхэм къятIолIэн щыI. Тао Хьасанбый Олимпиадэ джэгунхэм джэрз медалыр къащихьыгъ. СпортымкIэ дунэе класс зиIэ мастерхэу Анае Аслъан, Настуй Мусэ, Гъэунэ Андзор, Гуртуй Улан, нэмыкIхэм дунаим, Европэм, Урысыем медалэу къащахьыгъэр макIэп.

1988-рэ илъэсым къыщыублагъэу тренер-кIэлэегъаджэу Бэджыдэ Вячеслав ыгъэсагъэмэ спортымкIэ мастерэу къахэкIыгъэр нэбгырэ 50-м нахьыб.

Адыгэ Республикэм ихэшыпыкIыгъэ командэхэм зызыщагъэхьазырырэ Гупчэм итренер-кIэлэегъаджэу В. Бэджыдэм зэрилъытэрэмкIэ, спортсмен дэгъу ухъуным фэшI егъэжьэгъум тренерэу уиIэхэм ялъытыгъэм гъунэ иIэп. Апэрэ лъэбэкъухэр озыгъэшIыхэрэм лъагъоу узытыращэрэр щыIэныгъэм щыпхырыпщынымкIэ гупытэ уищыкIагъ.

Илъэсыбэрэ Мыекъуапэ Iоф щызышIэгъэ В. Бэджыдэр Ростов-на-Дону зырагъэблагъэм, кэлэшхом щыпсэуныр къехьылъэкIыщтыгъ. Ипащэхэр, спортсменхэр къыщытхъущтыгъэх, ау Адыгэ Республикэм кIэрычыгъэу зэрэпсэурэм рэхьат къыритыщтыгъэп. Мыекъуапэ ар щашIэщтыгъэ къодыеп — щагъэлъапIэщтыгъ. Ростов-на-Дону иурамхэм Вячеслав арыкIо зыхъукIэ, Мыекъуапэ ынэгу къыкIэуцощтыгъ. Иныбджэгъухэм ягущыIэ макъэ тхьакIумэм икIыщтыгъэп, Кобл Якъубэ фэдэу къеушъхьин цIыф благъэу къызэрэгомытым ыгъэгупсэфыщтыгъэп.

Сурэтым итхэр: **Бэджыдэ Вячеслав, Бастэ Сэлым, Лъэцэр Хьазрэт, Адзынэ Алый, Гъэунэ Андзор, Уджыхъу Адам.**

Игъом егупшыси, В. Бэджыдэм Мыекъуапэ къыгъэзэжьыгъ. Лъэцэр Хьазрэт, Бастэ Сэлымэ, Адзынэ Алый къызэрэтIаIуагъэу, Вячеслав ищыIэныгъэ дзюдор зыхэпхыкIэ, къыфэнэщтыр тшIэрэп. Гъэунэ Андзор тренер зэрэхъугъэм фэшI В. Бэджыдэм фэраз. Уджыхъу Адамэ нэщх-гущхэу къыIуатэрэм къыхэтхыгъэр тренер дэгъум цыхьэшIэгъу ныбджэгъухэр, спортыр шIу зылъэгъурэ спортсменхэр къыготынхэ зэрэфаер ары. Бэджыдэ Вячеслав июбилей фэгъэхьыгъэу иныбджэгъухэмрэ тигъэзетеджэхэмрэ ацIэкIэ тыфэгушIо. Опсэу, Вячеслав! Тхьэм бэгъашIэ уешI. Уиунагъо удатхэу ущыIэнэу, уигухэлъышIухэр къыбдэхъухэшъ, Олимпиадэм ичемпион хъущтыр бгъэсэнэу пфэтэIо.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

ЗэхэзыщагъэрыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырыIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

ЗыщаушыхьатыгъэрI:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 3250
Индексхэр 52161 52162
Зак. 772

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
МэщлIэкъо Саид

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
Хъурмэ Хъусен